

Promemoria

Ändringar i miljöbalken med anledning av nya EU-regler om bekämpningsmedel

---

Promemorians huvudsakliga innehåll

I denna promemoria föreslås de ändringar som behöver göras i miljöbalken med anledning av att en EU-förordning om biocidprodukter börjar gälla den 1 september 2013. Den nya EU-förordningen om biocidprodukter ersätter ett direktiv om utsläppande på marknaden av biocidprodukter som bl.a. genomförs genom bestämmelser i 14 kap. miljöbalken. Eftersom den nya EU-förordningen om biocidprodukter gäller direkt i Sverige måste bestämmelserna i miljöbalken justeras så att de inte innebär en dubbelreglering av sådant som regleras i EU-förordningen eller strider mot den. Vidare måste straffbestämmelser införas för brott mot förordningen.

Promemorian innehåller även förslag till ändringar av vissa bestämmelser i miljöbalken med anledning av att en EU-förordning om växtskyddsmedel har börjat tillämpas. Straffbestämmelser för överträdelser av skyldigheter i EU-förordningen samt vissa andra ändringar i balken infördes i balken i maj 2012. I fråga om vissa för bekämpningsmedel gemensamma bestämmelser i 14 kap. har dock regeringen ansett det lämpligt att avvakta ikraftträdandet av den nya EU-förordningen om biocidprodukter. Bl.a. behöver definitionen av bekämpningsmedel anpassas till såväl EU-förordningen om växtskyddsmedel som EU-förordningen om biocidprodukter.

Promemorian innehåller vidare förslag till nya bemyndiganden till regeringen. De nya bemyndigandena ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om kontroll av utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel samt om avgifter för utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kapitlet miljöbalken. Bemyndigandena föreslås införas i 14 kapitlet respektive 27 kapitlet miljöbalken.

Ikraftträdandet av EU-förordningarna om växtskyddsmedel och biocidprodukter innebär att ändringar behöver göras i de svenska förordningar-

na om växtskyddsmedel och biocidprodukter. Miljödepartementet avser att återkomma med förslag till ändringar i de förordningarna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2013.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag	4
1.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808).....	4
2	Gällande regler om bekämpningsmedel	24
3	EU:s biocidförordning	26
3.1	Godkännande av verksamma ämnen	26
3.2	Prövning av biocidprodukter	27
3.3	Behandlade varor.....	28
3.4	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	29
4	Lagändringar med anledning av EU:s regler om bekämpningsmedel.....	30
4.1	Ändringar i 14 kap. miljöbalken	31
4.1.1	Tillämpningsområdet för 14 kap. miljöbalken .	31
4.1.2	Ändrade definitioner	33
4.1.3	Krav på godkännande av bekämpningsmedel ..	36
4.1.4	Försiktighetsmått vid bekämpning	36
4.1.5	Ändrade bemyndiganden	37
4.1.6	Produktinformation och uppgiftsskyldighet ...	39
4.1.7	Dispens från EU:s biocidförordning	41
4.2	Ändringar i 21 kap. miljöbalken.....	41
4.3	Ändring i 27 kap. miljöbalken	42
4.4	Sanktioner.....	43
4.4.1	Miljöfarlig kemikaliehantering	43
4.4.2	Otillåten miljöverksamhet	45
4.4.3	Försvårande av miljökontroll.....	47
4.4.4	Bristfällig miljöinformation.....	48
4.4.5	En ändring i 29 kap. 9 § miljöbalken.....	50
4.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	51
4.6	Konsekvenser	51

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 14 kap. 3, 15 och 16 §§ ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 14 kap. 4–14 §§ ska betecknas 14 kap. 6–16 §§,

dels att 14 kap. 1 och 2 §§, de nya 14 kap. 4–16 §§, 14 kap. 18 och 20 §§, 21 kap. 1 §, 27 kap. 1 § samt 29 kap. 3–6 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före nuvarande 14 kap. 4 § ska sättas närmast före den nya 14 kap. 6 §, rubriken närmast före 14 kap. 10 § ska sättas närmast före den nya 14 kap. 12 §, rubriken närmast före 14 kap. 12 § ska sättas närmast före den nya 14 kap. 14 § och rubriken närmast före 14 kap. 15 § ska sättas närmast före 14 kap. 17 §,

dels att det i balken ska införas en ny paragraf, 14 kap. 3 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om kemiska produkter och biotekniska organismer *och om* varor som på grund av sitt innehåll eller behandling *har sådana egenskaper att de behöver regleras som* kemiska produkter eller biotekniska organismer. *I kapitlet finns också bestämmelser om* utrustning för hantering av kemiska produkter och biotekniska organismer.

I detta kapitel finns bestämmelser om

1. kemiska produkter och biotekniska organismer,

2. varor som *behöver en särskild reglering* på grund av sitt innehåll eller behandling av kemiska produkter eller biotekniska organismer, och

3. utrustning för hantering av kemiska produkter eller biotekniska organismer.

Bestämmelserna kompletterar EU-förordningar och genomför EU-direktiv inom kapitlets tillämpningsområde. Därutöver regleras frågor som inte omfattas av EU-förordningarna och direktiven.

¹ Senaste lydelse 2011:734.

I detta kapitel avses med

1. *kemisk produkt*: ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. *blandning*: en blandning eller lösning som består av två eller flera kemiska ämnen,

3. *vara*: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

4. *bioteknisk organism*: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

5. *kemiskt bekämpningsmedel*: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

6. *biologiskt bekämpningsmedel*: en bioteknisk organism som framställts särskilt för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

7. *hantering*: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något

kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara,

blandning: en blandning eller lösning som består av två eller flera kemiska ämnen,

vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämför-

² Senaste lydelse 2010:742.

annat jämförbart förfarande,

8. *införsel*: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

9. *utförsel*: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

bart förfarande,

införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

3 §

Med *bioteknisk organism* avses i detta kapitel en produkt som har framställts särskilt i bekämpnings-syfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller

1. mikroorganismer, eller
2. nematoder, insekter eller spindeldjur.

4 §

Med *bekämpningssyfte* avses i detta kapitel syfte att

a) påverka växters livsprocesser, skydda växter eller växtprodukter mot djur, växter eller mikroorganismer eller bevara växtprodukters hållbarhet, eller

b) förstöra, hindra, oskadliggöra, förhindra verkningarna av eller på något annat sätt utöva kontroll över organismer som är skadliga eller oönskade för människor, djur, egendom eller miljön.

5 §

I detta kapitel avses med

nis-produkt: en bioteknisk organism som har framställts i bekämpningssyfte och som helt eller delvis består av eller innehåller nematoder, insekter eller spindeldjur,

biocidprodukt: en bioteknisk organism, bestående av eller innehållande mikroorganismer, eller en kemisk produkt, som i den form den levereras till användaren syf-

tar till att förstöra, hindra, oskadliggöra, förhindra verkningarna av eller på något annat sätt utöva kontroll över organismer som är skadliga eller oönskade för människor, djur, egendom eller miljön,
bekämpningsmedel: en nis-produkt, en biocidprodukt, en biocidprodukt enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter eller ett växtskyddsmedel enligt definitionen i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG.

4 §³

Ett kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel får inte föras in till Sverige från ett land utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, släppas ut på marknaden eller användas utan att medlet är godkänt enligt 10 § av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

5 §⁴

En kemisk produkt eller bioteknisk organism som varken är godkänd enligt 10 § eller omfattas av ett undantag eller en dispens från kravet på godkännande, får använ-

6 §

En biocidprodukt eller nis-produkt får föras in till Sverige från ett land utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, släppas ut på marknaden eller användas endast om produkten har godkänts enligt 12 § av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Första stycket gäller inte biocidprodukter som omfattas av krav på godkännande enligt förordning (EU) nr 528/2012.

7 §

En kemisk produkt eller bioteknisk organism som inte omfattas av krav på godkännande enligt 6 §, förordning (EU) nr 528/2012 eller förordning (EG) nr 1107/2009,

³ Senaste lydelse 2008:240.

⁴ Senaste lydelse 2008:240.

das som *bekämpningsmedel* endast om det är uppenbart att användningen inte medför risker för människors hälsa eller miljön.

eller omfattas av ett undantag eller en dispens från kravet på godkännande, får användas i *bekämpningssyfte* endast om det är uppenbart att användningen inte medför risker för människors hälsa eller miljön.

6 §⁵

Den som sprider ett *kemiskt eller biologiskt* bekämpningsmedel ska

1. göra det på ett sådant sätt att människors hälsa inte skadas eller människor vållas annan olägenhet och så att miljöpåverkan blir så liten som möjligt, och

2. vidta åtgärder för att motverka att medlet sprids utanför det avsedda spridningsområdet.

8 §

Den som sprider ett bekämpningsmedel ska

1. göra det på ett sådant sätt att människors hälsa inte skadas eller människor vållas annan olägenhet och så att miljöpåverkan blir så liten som möjligt, och

2. vidta åtgärder för att motverka att medlet sprids utanför det avsedda spridningsområdet.

7 §⁶

Kemiska och biologiska bekämpningsmedel får inte spridas från luftfartyg.

Kemiska och biologiska bekämpningsmedel som är avsedda för att bekämpa lövsly får inte spridas över skogsmark eller användas för att behandla enskilda trädstammar.

9 §

Bekämpningsmedel får inte spridas från luftfartyg.

Bekämpningsmedel som är avsedda för att bekämpa lövsly får inte spridas över skogsmark eller användas för att behandla enskilda trädstammar.

8 §⁷

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor i frågor som avses i 2 kap. 2–4 §§.

2. föreskrifter som behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt om krav på tillstånd eller godkännande för hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara,

3. föreskrifter om särskilda villkor som behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt för hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara,

4. föreskrifter om förbud som är av särskild betydelse från hälso- eller miljöskyddssynpunkt mot hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara,

10 §

⁵ Senaste lydelse 2008:240.

⁶ Senaste lydelse 2008:240.

⁷ Senaste lydelse 2011:734.

5. föreskrifter om sådana undantag från kravet på godkännande i 4 § som det finns särskilda skäl för,

6. föreskrifter om krav på anmälan innan ett bekämpningsmedel saluhålls eller används,

7. föreskrifter om införsel, överlåtelse och förbränning av bränsle, handel med bränsle samt bränsles egenskaper och kvalitet som behövs för att motverka utsläpp i luften av ämnen som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön,

8. föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor, *och*

9. föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om att på marknaden släppa ut, tillhandahålla eller ta i drift utrustning som är avsedd för hantering av kemiska produkter eller biotekniska organismer.

5. föreskrifter om sådana undantag från kravet på godkännande i 6 § som det finns särskilda skäl för,

8. föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor,

9. föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om att på marknaden släppa ut, tillhandahålla eller ta i drift utrustning som är avsedd för hantering av kemiska produkter eller biotekniska organismer, *och*

10. föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om kontroll av utrustning som är avsedd för spridning av bekämpningsmedel.

Föreskrifter om varor enligt första stycket 1, 2, 3, 4 eller 8 får meddelas endast i fråga om varor som på grund av sitt innehåll av en kemisk produkt eller på grund av att de har behandlats med en kemisk produkt kan befaras medföra skada på människor eller miljön eller andra intressen som skyddas genom denna balk.

Regeringen får överlåta åt en kommun att meddela sådana föreskrifter som avses i första stycket 7.

9 §⁸

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från

1. kravet på godkännande i 4 §, om det finns synnerliga skäl,

2. förbudet i 7 § första stycket, om det finns synnerliga skäl, och

3. förbuden i 7 § andra stycket, om det

a) behövs för vetenskaplig prövning, eller

b) med hänsyn till skogsmarkens läge och beskaffenhet, skogsbeståndets sammansättning, spridningens inverkan på livsbetingelserna för växt- och djurlivet och andra allmänna intressen inte rimligen går att genom röjning med mekaniska metoder tillgodose kravet om återväxt av skog i 6 § skogsvårdslagen (1979:429).

En dispens enligt första stycket får förenas med krav på anmälan innan produkten eller organismen saluhålls eller används.

En dispens enligt första stycket 3 b får inte ges i fråga om spridning i ett område som har betydelse för friluftslivet, naturvården, den lokala befolkningens trivsel eller något annat kommunalt intresse, om kommunen motsätter sig en dispens. Innan dispensfrågan avgörs, ska kommunen ges tillfälle att yttra sig.

10 §⁹

Ett bekämpningsmedel får godkännas endast om medlet

1. är godtagbart från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs för de bekämpningsändamål som anges i 2 § 5 eller 6, eller

11 §

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. sådana undantag från förbudet i 9 § första stycket som det finns synnerliga skäl för, och

2. undantag från förbuden i 9 § andra stycket, om

a) det behövs för vetenskaplig prövning, eller

b) om det med hänsyn till skogsmarkens läge och beskaffenhet, skogsbeståndets sammansättning, spridningens inverkan på livsbetingelserna för växt- och djurlivet och andra allmänna intressen inte rimligen går att genom röjning med mekaniska metoder tillgodose kravet om återväxt av skog i 6 § skogsvårdslagen (1979:429).

Föreskrifter enligt första stycket 2 b får inte innebära att undantag medges i fråga om spridning i ett område som har betydelse för friluftslivet, naturvården, den lokala befolkningens trivsel eller något annat kommunalt intresse, om kommunen motsätter sig spridningen.

12 §

En biocidprodukt eller nis-produkt som avses i 6 § första stycket får godkännas endast om produkten är godtagbar från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs i bekämpningssyfte.

⁸ Senaste lydelse 2008:240.

⁹ Senaste lydelse 2010:742.

2. uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt växtskyddsmedelsdirektivet eller biociddirektivet.

Ett godkännande får gälla i högst fem år eller, om det finns särskilda skäl, tio år.

18 §¹⁰

Den som tillverkar eller släpper ut en kemisk produkt eller bioteknisk organism på marknaden ska omedelbart underrätta den myndighet som regeringen bestämmer, om det efter ett tillstånd eller godkännande kommer fram nya uppgifter om att produkten eller organismen eller resthalter av ett aktivt ämne i den kan ha skadliga effekter på människors hälsa, grundvattnet eller miljön i övrigt.

Sådan upplysningsskyldighet gäller även för kemiska produkter och biotekniska organismer som inte omfattas av något krav på tillstånd eller godkännande, om det kommer fram nya uppgifter om att produkten eller organismen kan ha cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska egenskaper som kan antas påverka klassificeringen eller märkningen av den.

Den som tillverkar eller på marknaden släpper ut en biocidprodukt eller nis-produkt ska omedelbart underrätta den myndighet som regeringen bestämmer, om det efter ett godkännande kommer fram nya uppgifter om att produkten kan ha skadliga effekter på människors hälsa, grundvattnet eller miljön i övrigt.

Första stycket gäller inte biocidprodukter som omfattas av krav på godkännande enligt förordning (EU) nr 528/2012.

20 §¹¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierregistreringsförordningen och kemikalieklassificeringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i förordning (EG) nr 1907/2006, förordning (EG) nr 1272/2008 och förordning (EU) nr 528/2012 om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

¹⁰ Senaste lydelse 2008:240.

¹¹ Senaste lydelse 2008:240.

21 kap.

1 §¹²

Mark- och miljödomstol prövar som första instans mål om

1. miljöfarlig verksamhet som är ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket,

2. vattenverksamhet och vattenanläggningar enligt 11 kap. samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, utom verksamheter som avser markavvattning vilka ska prövas av länsstyrelsen,

3. markavvattningar som enligt lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet har överlämnats från länsstyrelsen eller anmälts av en lantmäterimyndighet,

4. ersättning för skada och intrång enligt 28 kap. 2–5 §§,

5. ersättning och inlösen vid ingripande av det allmänna enligt denna balk och vid vattenverksamhet, om inte annat har särskilt föreskrivits,

6. ersättning för miljöskador och inlösen enligt 32 kap., talan om förbud eller försiktighetsmått enligt 32 kap. 12 § samt grupptalan enligt 32 kap. 13 §,

7. fördelning av solidariskt ansvar mellan flera enligt 10 kap. 6 och 7 §§ på talan av någon av de solidariskt ansvariga,

8. utdömande av vite enligt ett föreläggande som har förenats med vite med stöd av balken, efter särskild ansökan av den myndighet som har beslutat vitesföreläggandet eller, om vitesföreläggandet har beslutats i förfarandet, med tillämpning av 6 § andra stycket lagen (1985:206) om viten,

9. fördelning av kostnader för gemensamt utnyttjande av information enligt vad som följer av artiklarna 27.6 och 30.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG, och

9. fördelning av kostnader för gemensamt utnyttjande av information enligt vad som följer av artiklarna 27.6 och 30.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,

10. kostnadsansvar för fastighetsägare enligt 10 kap. 9 §,

¹² Senaste lydelse 2012:000 (prop. 2012/13:35).

11. fördelning av kostnader för utbyte av information enligt vad som följer av artikel 62.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG, och

12. fördelning av kostnader för gemensamt utnyttjande av information enligt vad som följer av artikel 63.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter.

Mark- och miljödomstol prövar, om inte annat är föreskrivet, efter överklagande enligt 19 kap. 1 § tredje stycket, länsstyrelsens och andra statliga myndigheters beslut enligt denna balk eller föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt enligt lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Att mark- och miljödomstol efter överklagande prövar Kronofogdemyndighetens beslut om handräckning framgår av 26 kap. 17 § andra stycket.

27 kap.

1 §¹³

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för

1. prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde, och

2. utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

¹³ Senaste lydelse 2010:1542.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om att en myndighet får bestämma att dess beslut om påförande av avgift enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken ska gälla omedelbart även om beslutet överklagas.

29 kap.

3 §¹⁴

För miljöfarlig kemikaliehantering döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens, organismens eller varans inneboende egenskaper och genom denna underlåtenhet orsakar eller riskerar att orsaka skada på människor eller i miljön.

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 7 §, 1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 9 §,

2. bryter mot ett förbud eller en föreskrift om en skyddsåtgärd, ett produktval eller ett annat försiktighetsmått som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

3. på marknaden släpper ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att följa en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

4. bryter mot en begränsning för att producera, släppa ut på marknaden eller använda ett ämne enligt artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 av den 29 april 2004 om långlivade organiska föroreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG,

5. i fråga om åtgärder för bortskaffande eller återvinning av avfall bryter mot artikel 7.2 eller 7.3 i förordning (EG) nr 850/2004,

6. i fråga om åtgärder för att hindra eller åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser bryter mot bestämmelserna i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

7. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006,

8. använder en fluorerad växthusgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006,

9. bryter mot en begränsning för att tillverka, släppa ut på marknaden eller använda ett ämne, som sådant eller ingående i en blandning eller i en vara, enligt artikel 67 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärde-

¹⁴ Senaste lydelse 2012:150.

ring, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,

10. släpper ut en kemisk produkt eller ett explosivt föremål på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35.1 eller 35.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006, eller

11. i egenskap av att vara tillverkare, nedströmsanvändare eller någon som för in en kemisk produkt eller ett explosivt föremål till Sverige, släpper ut produkten eller föremålet på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35.2 andra stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008,

12. bryter mot ett förbud eller en begränsning för att producera, använda, importera, exportera eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning enligt artikel 4, 5, 6, 15.1, 17.1, 20.1 eller 24.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 av den 15 september 2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

13. i fråga om åtgärder för återvinning och destruktion av ozonnedbrytande ämnen bryter mot en artikel 22.1, 22.2 eller 22.4 i förordning 1005/2009,

14. I fråga om åtgärder för att hindra eller minska läckage av ozonnedbrytande ämnen bryter mot artikel 23.1, 23.5 eller 23.6 i förordning (EG) nr 1005/2009,

15. använder ett växtskyddsmedel utan att följa de villkor som följer av märkningen enligt vad som krävs i artikel 55 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande på växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG,

15. använder ett växtskyddsmedel *eller en biocidprodukt* utan att följa de villkor som följer av märkningen enligt vad som krävs i artikel 55 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande på växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG, *eller artikel 17.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter,*

16. på marknaden släpper ut ett växtskyddsmedel eller ett hjälpämne som allmänheten får tillgång till, utan att se till att medlet eller ämnet avskräcker från eller förhindrar konsumtion enligt vad som

16. på marknaden släpper ut ett växtskyddsmedel eller ett hjälpämne eller tillhandahåller en biocidprodukt, som allmänheten får tillgång till, utan att se till att medlet eller ämnet avskräcker från

krävs i artikel 64.2 i förordning (EG) nr 1107/2009, eller

eller förhindrar konsumtion enligt vad som krävs i artikel 64.2 i förordning (EG) nr 1107/2009 eller artikel 69.1 andra stycket andra meningen i förordning (EU) nr 528/2012,

17. på marknaden släpper ut ett växtskyddsmedel eller ett hjälpämne utan att följa en skyldighet i artikel 64.3 i förordning (EG) nr 1107/2009,

17. på marknaden släpper ut ett växtskyddsmedel eller ett hjälpämne utan att följa en skyldighet i artikel 64.3 i förordning (EG) nr 1107/2009, eller

18. på marknaden släpper ut en behandlad vara utan att följa en skyldighet i artikel 58.2 i förordning (EU) nr 528/2012.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om

1. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §,
2. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 6 § eller om ansvar enligt 6 § inte ska dömas ut till följd av 6 § andra stycket, eller
3. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

4 §¹⁵

För otillåten miljöverksamhet döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. påbörjar eller bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utan tillstånd eller godkännande eller utan att ha gjort en anmälan, eller efter att ha gjort en anmälan påbörjar en verksamhet eller åtgärd utan att följa en föreskriven tidsfrist, allt enligt vad som krävs i

a) bestämmelsen i 7 kap. 28 a § om skydd för särskilda naturområden, om verksamheten eller åtgärden inte omfattas av ett tillstånd eller en dispens enligt bestämmelserna i 9 eller 11–15 kap.,

b) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 9 kap. 6 § om miljöfarliga verksamheter,

c) bestämmelsen i 9 kap. 6 § fjärde stycket om anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter,

d) bestämmelserna i 11 kap. eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 11 kap. om vattenverksamheter,

e) bestämmelsen i 11 kap. 9 b § tredje stycket om anmälningspliktiga vattenverksamheter,

f) bestämmelsen i 11 kap. 22 § om att ta en anläggning för bortledning av grundvatten ur bruk,

g) bestämmelsen i 12 kap. 6 § eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 12 kap. 6 § om att en verksamhet eller åtgärd ska anmälas för samråd,

h) bestämmelsen i 13 kap. 12 § om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer och om att släppa ut produkter som innehåller

¹⁵ Senaste lydelse 2012:150.

eller består av sådana organismer på marknaden,

i) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 13 kap. 16 § om innesluten användning av genetiskt modifierade organismer,

j) bestämmelserna i artikel 56 i förordning (EG) nr 1907/2006 om förutsättningar för att få använda ett ämne som anges i bilaga XIV till den förordningen eller släppa ut ett sådant ämne på marknaden,

k) bestämmelsen i 14 kap. 4 § om införsel från ett land utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, utsläppande på marknaden och användning av kemiska och biologiska bekämpningsmedel,

l) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 8 § om hantering, införsel, utförsel, tillstånd, godkännande eller anmälan av kemiska produkter, biotekniska organismer eller varor,

m) bestämmelserna i 17 kap. om regeringens tillåtlighetsprövning, *eller*

n) bestämmelserna i artikel 28.1 i förordning (EG) nr 1107/2009 om krav på produktgodkännande av växtskyddsmedel,

2. i egenskap av innehavare av det tillstånd eller det beslut om tillåtlighet, godkännande eller dispens som gäller för verksamheten eller åtgärden och som har meddelats med stöd av balken, förordning (EG) nr 1907/2006 eller förordning (EG) nr 1107/2009 bryter mot ett villkor eller en bestämmelse i tillståndet eller i beslutet.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 § eller om gärningen omfattas av en föreskrift som regering en har meddelat med stöd av 30 kap. 1 § om skyldighet att betala miljöstraffavgift.

k) bestämmelsen i 14 kap. 6 § om införsel från ett land utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, utsläppande på marknaden och användning av kemiska och biologiska bekämpningsmedel,

l) föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 10 § om hantering, införsel, utförsel, tillstånd, godkännande eller anmälan av kemiska produkter, biotekniska organismer eller varor,

m) bestämmelserna i 17 kap. om regeringens tillåtlighetsprövning,

n) bestämmelserna i artikel 28.1 i förordning (EG) nr 1107/2009 om krav på produktgodkännande av växtskyddsmedel, *eller*

o) bestämmelserna i artikel 17.1 i förordning (EU) nr 528/2012 om krav på godkännande av biocidprodukter,

2. i egenskap av innehavare av det tillstånd eller det beslut om tillåtlighet, godkännande eller dispens som gäller för verksamheten eller åtgärden och som har meddelats med stöd av balken, förordning (EG) nr 1907/2006, förordning (EG) nr 1107/2009 eller förordning (EU) nr 528/2012 bryter mot ett villkor eller en bestämmelse i tillståndet eller i beslutet.

För försvårande av miljökontroll döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. lämnar en oriktig uppgift som från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt har betydelse för en myndighets prövning eller tillsyn, om uppgiften lämnas i en ansökan, anmälan eller annan handling som ska ges in till en myndighet enligt

a) en bestämmelse i denna balk, artikel 62 i förordning (EG) nr 1907/2006 eller artikel 33.1–33.3 i förordning (EG) nr 1107/2009,

a) en bestämmelse i denna balk, artikel 62 i förordning (EG) nr 1907/2006, artikel 33.1–33.3 i förordning (EG) nr 1107/2009 eller artikel 20 i förordning (EU) nr 528/2012,

b) en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av balken, eller

c) enligt ett beslut som i det enskilda fallet har meddelats med stöd av balken, artikel 46 i förordning (EG) nr 1907/2006 eller regeringens föreskrifter,

2. i fråga om en verksamhet eller åtgärd som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt bestämmelserna i 9, 11, 13 eller 14 kap. eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av de bestämmelserna bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat om skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om en driftsstörning i verksamheten eller liknande händelse som kan skada människors hälsa eller miljön,

3. bryter mot en bestämmelse i 10 kap. 11 §, 12 § första stycket eller 13 § om skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om en förorening, överhängande fara för en allvarlig miljöskada eller allvarlig miljöskada,

4. i fråga om innesluten användning, avsiktlig utsättning eller utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 13 kap. om skyldighet att anmäla kännedom om nya uppgifter eller ändrade förhållanden,

5. i fråga om yrkesmässig tillverkning eller införsel av kemiska produkter bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 12 eller 13 § om skyldighet att göra en anmälan för registrering i ett produktregister,

5. i fråga om yrkesmässig tillverkning eller införsel av kemiska produkter bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 15 § eller 8 kap. 7 § *regeringsformen*, om skyldighet att göra en anmälan för registrering i ett produktregister,

6. i fråga om tillverkning eller utsläppande på marknaden av kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna i 14 kap. 18 § om skyldighet att underrätta om skadliga verkningar, *eller*

6. i fråga om tillverkning eller utsläppande på marknaden av kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna i 14 kap. 18 § om skyldighet att underrätta om skadliga verkningar,

¹⁶ Senaste lydelse 2012:150.

7. i fråga om ett godkänt växt-skyddsmedel låter bli att lämna sådan information om medlet som krävs enligt artikel 56.1 i förordning (EG) nr 1107/2009.

7. i fråga om ett godkänt växt-skyddsmedel låter bli att lämna sådan information om medlet som krävs enligt artikel 56.1 i förordning (EG) nr 1107/2009, *eller*

8. i fråga om en godkänd biocidprodukt låter bli att lämna sådan information om produkten som krävs enligt artikel 47.1 i förordning (EU) nr 528/2012.

6 §¹⁷

För bristfällig miljöinformation döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. i fråga om kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna om produktinformation i 14 kap. genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

b) låta bli att märka en produkt eller att lämna annan produktinformation enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

c) låta bli att med en lämplig symbol eller beteckning för fara eller risk eller med annan tydlig varningstext märka en produkt eller på annat sätt lämna produktinformation, om märkningen eller informationen behövs till skydd för människors hälsa eller miljön, eller

d) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation,

2. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 689/2008 av den 17 juni 2008 om export och import av farliga kemikalier genom att

a) låta bli att märka en produkt med en farosymbol, en farobeteckning, en riskfras eller ett varningsmärke enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.1,

b) låta bli att lämna säkerhetsdatablad enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.3, eller

c) lämna oriktig uppgift i märkningen eller säkerhetsdatabladet,

3. i fråga om tvätt- eller rengöringsmedel bryter mot förordning (EG) nr 648/2004 genom att låta bli att märka förpackningar enligt vad som krävs i förordningens artikel 11,

4. i fråga om produkter och utrustning som innehåller fluorerade växthusgaser bryter mot förordning (EG) nr 842/2006 genom att låta bli att märka produkter och utrustning enligt vad som krävs i förordningens artikel 7,

5. i fråga om kemiska produkter bryter mot förordning (EG) nr 1907/2006 genom att

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en blandning med ett

¹⁷ Senaste lydelse 2012:150.

säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31,

b) lämna oriktig eller bristfällig uppgift i säkerhetsdatabladet, eller

c) låta bli att enligt vad som krävs i artikel 33 tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i en vara och finns angivet i bilaga XIV till förordningen eller angivet i den kandidatförteckning som avses i artikel 59,

6. i fråga om kemiska produkter och explosiva föremål bryter mot förordning (EG) nr 1272/2008 genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.1, 4.2, 4.3 eller 4.8, eller

b) felaktigt märka eller låta bli att märka ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.4, 4.7 eller 4.8, eller

7. i fråga om behandlat utsäde eller växtskyddsmedel bryter mot förordning (EG) nr 1107/2009 genom att

a) felaktigt märka eller låta bli att märka ett behandlat utsäde enligt vad som krävs i artikel 49.4,

b) felaktigt märka eller låta bli att märka ett växtskyddsmedel enligt vad som krävs i artikel 65.1 och i kommissionens förordning (EU) nr 547/2011 av den 8 juni 2011 om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 vad gäller märkningskrav för växtskyddsmedel, eller

c) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation enligt vad som krävs i artikel 66.1, 66.2 eller 66.5.

6. i fråga om kemiska produkter och explosiva föremål bryter mot förordning (EG) nr 1272/2008 genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.1, 4.2, 4.3 eller 4.8, eller

b) felaktigt märka eller låta bli att märka ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.4, 4.7 eller 4.8,

7. i fråga om behandlat utsäde eller växtskyddsmedel bryter mot förordning (EG) nr 1107/2009 genom att

a) felaktigt märka eller låta bli att märka ett behandlat utsäde enligt vad som krävs i artikel 49.4,

b) felaktigt märka eller låta bli att märka ett växtskyddsmedel enligt vad som krävs i artikel 65.1 och i kommissionens förordning (EU) nr 547/2011 av den 8 juni 2011 om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 vad gäller märkningskrav för växtskyddsmedel, eller

c) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation enligt vad som krävs i artikel 66.1, 66.2 eller 66.5, eller

8. I fråga om en biocidprodukt bryter mot förordning (EU) nr 528/2012 genom att

a) felaktigt märka eller låta bli att märka en behandlad vara eller en biocidprodukt enligt vad som krävs i artikel 58.3 eller artikel 69.2, eller

b) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation enligt vad som krävs i artikel 72

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om underlåtenheten eller den oriktiga eller bristfälliga informationen varit sådan att den inte kunnat försvåra bedömningen av risken för skada på människors hälsa eller i miljön. Ansvar ska inte heller dömas ut enligt denna paragraf om ansvar för gåringen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

9 §¹⁸

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot bestämmelsen i artikel 6.3 i förordning (EG) nr 338/97 om skyldighet att i en ansökan lämna uppgift om tidigare beslut om avslag,

2. bryter mot en föreskrift eller ett beslut i ett enskilt fall om tomgångskörning eller gatumusik som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 9 kap. 12 §,

3. bryter mot en föreskrift om skötsel av jordbruksmark som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 12 kap. 8 §,

4. bryter mot en föreskrift om hantering av gödsel som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 12 kap. 10 §,

5. vid en sådan odling av genetiskt modifierade organismer som omfattas av ett tillstånd enligt 13 kap. 12 § bryter mot en föreskrift om försiktighetsmått som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 13 kap. 11 §,

6. bryter mot en föreskrift om märkning av genetiskt modifierade organismer som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 13 kap. 18 §,

7. bryter mot en bestämmelse om spårbarhet eller märkning enligt artikel 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.6, 5.1 eller 5.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1830/2003 av den 22 september 2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG,

8. bryter mot en bestämmelse om information, identifiering, dokumentation eller anmälan enligt artikel 6, 12 eller 13 i Europaparlamentets

¹⁸ Senaste lydelse 2012:150.

och rådets förordning (EG) nr 1946/2003 av den 15 juli 2003 om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer,

9. bryter mot en föreskrift om innehållsförteckning eller märkning av kosmetiska och hygieniska produkter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 19 § 1,

10. bryter mot skyldigheten att lämna information enligt artikel 9 i förordning (EG) nr 648/2004,

11. bryter mot en bestämmelse om information eller dokumentation enligt artikel 32, 34 eller 36 i förordning (EG) nr 1907/2006,

12. bryter mot bestämmelsen i 15 kap. 21 § första stycket eller en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 21 § andra stycket om förbud att ta befattning med en avfallstransport, genom att yrkesmässigt eller annars i större omfattning samla in och forsla bort avfall,

13. bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 25 § första stycket 2 genom att för borttransport lämna annat avfall än hushållsavfall till den som inte har det tillstånd som krävs för en sådan transport, *eller*

14. i fråga om ett växtskyddsmedel som är godkänt i ett annat land i Europeiska unionen men som inte är godkänt i Sverige bryter mot artikel 52 i förordning (EG) nr 1107/2009 genom att föra in medlet till Sverige, släppa ut det på marknaden eller använda det utan att medlet omfattas av ett sådant parallellhandelsstillstånd som krävs enligt artikeln.

13. bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 25 § första stycket 2 genom att för borttransport lämna annat avfall än hushållsavfall till den som inte har det tillstånd som krävs för en sådan transport,

14. i fråga om ett växtskyddsmedel som är godkänt i ett annat land i Europeiska unionen men som inte är godkänt i Sverige bryter mot artikel 52 i förordning (EG) nr 1107/2009 genom att föra in medlet till Sverige, släppa ut det på marknaden eller använda det utan att medlet omfattas av ett sådant parallellhandelsstillstånd som krävs enligt artikeln, *eller*

15. i fråga om en biocidprodukt som är godkänd i ett annat land inom europeiska unionen men som inte är godkänt i Sverige bryter mot artikel 53 i förordning (EU) nr 528/2012 genom att tillhandahålla produkten på marknaden eller använda den utan att produkten omfattas av ett sådant parallellhandelsstillstånd som krävs enligt artikeln.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2013.
  2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om ansökningar om godkännande av växtskyddsmedel som har getts in till Kemikalieinspektionen före den 14 juni 2011 samt i fråga om sådana ärenden som avses i artikel 80.5 i förordning (EG) nr 1107/2009.
  3. Äldre bestämmelser gäller i fråga om ansökningar om godkännande av biocidprodukter som har getts in till Kemikalieinspektionen före den 1 september 2013.

2 Gällande regler om bekämpningsmedel

Bekämpningsmedel delas in i växtskyddsmedel och biocidprodukter. Växtskyddsmedel är sådana medel som huvudsakligen används inom jordbruk och trädgårdsnäring för att skydda växter och växtprodukter. Med biocidprodukter avses alla bekämpningsmedel som inte är växtskyddsmedel.

Biocidprodukter har en bred användning och används inom många olika områden, exempelvis för att förhindra påväxt av skadliga organismer på båtskrov, för att bekämpa råttor och andra skadedjur och för att motverka att virke bryts ner av rötsvampar och skadliga insekter.

Ett bekämpningsmedel kan bestå av kemiska ämnen, av mikroorganismer såsom virus, bakterier och alger eller av makroorganismer i form av nematoder (rundmaskar), insekter och spindeldjur.

Växtskyddsmedel

Godkännande av växtskyddsmedel och ämnen som ingår i växtskyddsmedel regleras i Europaparlaments och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel. Förordningen har ersatt rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och innehåller en utförlig reglering av processen för godkännande på EU-nivå av verksamma ämnen och för den nationella prövningen av växtskyddsmedel som innehåller dessa verksamma ämnen. Förordningen började gälla i juni 2011. Enligt övergångsbestämmelserna till förordningen kommer dock en viss prövning ske i enlighet med äldre regler under en övergångsperiod.

Termen växtskyddsmedel omfattar enligt förordningen produkter som är avsedda att skydda växter och växtprodukter, påverka växters livsprocesser, förstöra eller hålla tillbaka oönskad växtlighet och bevara växtprodukters hållbarhet.

I korthet innebär reglerna att ett växtskyddsmedel bara får släppas ut på marknaden i en medlemsstat eller användas om medlet är godkänt i den berörda medlemsstaten. En grundläggande förutsättning för godkännande är att det verksamma ämnet som medlet innehåller är utvärderat och godkänt på EU-nivå. Ett verksamt ämne kan vara ett kemiskt ämne eller en mikroorganism såsom lägre svampar och virus.

Utvärderingen av verksamma ämnen utförs av medlemsstaterna men beslut om godkännande fattas av kommissionen efter yttrande från den europeiska livsmedelsmyndigheten (EFSA).

Prövningen av produkterna, dvs. växtskyddsmedlen sker på nationell nivå. Förutsättningarna för godkännande är bl.a. att växtskyddsmedlet har tillräcklig effekt, att det inte har några skadliga effekter på människors hälsa eller oacceptabla effekter på miljön.

Vid prövningen av växtskyddsmedel är Europa indelat i tre zoner. Avsikten är att länderna inom varje zon ska etablera ett nära samarbete för

att effektivisera prövningen. Ett produktgodkännande som har meddelats av en medlemsstat ska som huvudregel accepteras av de andra staterna i samma zon genom ömsesidigt erkännande. Sverige tillhör zon A, där även Danmark, Estland, Lettland, Litauen och Finland ingår.

EU:s växtskyddsmedelsförordning omfattar inte levande makroorganismer som används i syfte att skydda växter. I svensk rätt finns dock krav på godkännande av vissa makroorganismer som används i sådant syfte, nämligen nematoder, insekter och spindeldjur. Godkännandekravet finns i nuvarande 14 kap. 4 och 10 §§ miljöbalken och förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel.

Biocidprodukter

Utsläppande på marknaden av biocidprodukter regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 1998/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden (biociddirektivet). Biociddirektivet genomförs genom 14 kap. miljöbalken, förordningen (2000:338) om biocidprodukter och Kemikalieinspektionens föreskrifter. Parallellt med biociddirektivet gäller äldre svenska regler om godkännande av biocidprodukter. Även dessa regler finns i 14 kap. miljöbalken, förordningen (2000:338) om biocidprodukter och Kemikalieinspektionens föreskrifter..

En biocidprodukt definieras i biociddirektivet som verksamma ämnen och blandningar som innehåller ett eller flera verksamma ämnen i den form de levereras till användaren, avsedda att på kemisk eller biologisk väg förstöra, hindra, oskadliggöra, förhindra verkningarna av eller på något annat sätt utöva kontroll över skadliga organismer.

En grundläggande förutsättning för att få släppa ut en biocidprodukt på marknaden eller använda den, är att det eller de verksamma ämnen som ingår i produkten omfattas av EU:s program för granskning av existerande ämnen. Granskningsprogrammet inleddes i början av 2000-talet. Målsättningen har varit att utvärderingen av samtliga ämnen ska vara avslutad år 2014 men den målsättningen kommer inte att uppnås. Granskningsprogrammet kommer sannolikt att pågå i ytterligare tio år. När ett beslut om att godkänna ett verksamt ämne har fattats ska de produkter som finns på marknaden och som innehåller det verksamma ämnet prövas enligt de principer som finns i biociddirektivet. Detta gäller oavsett vilka regler som har tillämpats fram till dess.

Innan ett verksamt ämne har utvärderats på EU-nivå får de biocidprodukter som innehåller ämnet som huvudregel bara släppas ut på den svenska marknaden om de är godkända enligt nationella svenska regler. Undantag från kravet på godkännande gäller för vissa produkttyper, exempelvis desinfektionsmedel och konserveringsmedel. Undantagen gäller till dess att beslut om det verksamma ämnet har fattats i granskningsprogrammet.

Direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel trädde ikraft i november

2009. Direktivet fastställer en ram för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel som är växtskyddsmedel. I framtiden förutses dock en utvidgning av direktivets tillämpningsområde till att även omfatta biocidprodukter.

En hållbar användning av växtskyddsmedel ska uppnås genom att minska de risker och konsekvenser som användningen av växtskyddsmedel innebär för människors hälsa och miljön. Detta ska bl.a. ske genom att främja användningen av ett integrerat växtskydd och andra alternativa metoder såsom icke-kemiska alternativ till bekämpningsmedel. Integrerat växtskydd syftar till att hålla användningen av växtskyddsmedel och andra former av ingrepp på nivåer som är ekonomiskt och ekologiskt försvarbara och som minskar eller minimerar riskerna för människors hälsa och miljön.

Direktivet ålägger medlemsstaterna att bl.a. se till att det finns system för utbildning av yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel samt av distributörer och rådgivare, att se till att utrustning för spridning av bekämpningsmedel kontrolleras med vissa intervall, att förbjuda flygsprutning samt att vidta åtgärder för att skydda vattenmiljön och dricksvattnet. I direktivet finns olika tidsfrister för att genomföra dessa åtgärder.

3 EU:s biocidförordning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande och användning av biocidprodukter har trätt i kraft och ska tillämpas från den 1 september 2013. Förordningen ersätter biociddirektivet och gäller direkt i Sverige utan att den behöver genomföras med svenska nationella bestämmelser.

Huvuddragen i den nya EU-förordningen är oförändrade jämfört med reglerna i biociddirektivet. Liksom tidigare gäller att ämnen som inverkar eller motverkar skadliga organismer, s.k. verksamma ämnen, ska prövas centralt på EU-nivå. Alla godkända verksamma ämnen tas upp på en särskild lista.

En biocidprodukt, dvs. en produkt som innehåller verksamma ämnen, måste vara godkänd innan den får göras tillgänglig på marknaden eller användas. En förutsättning för att en biocidprodukt ska godkännas enligt förordningen är att ingående verksamma ämnen är utvärderade och godkända inom EU. Godkännandena prövas huvudsakligen på nationell nivå.

3.1 Godkännande av verksamma ämnen

Reglerna om godkännande av verksamma ämnen överensstämmer i stora drag med de som gäller enligt biociddirektivet. Verksamma ämnen som ingår i biocidprodukter bedöms centralt på EU-nivå. Den som ansöker om ett godkännande av ett verksamt ämne ska lämna in omfattande information om dels det verksamma ämnets egenskaper, dels om minst en biocidprodukt som innehåller det verksamma ämnet. Utvärderingen genomförs av en medlemsstat som sedan lämnar en rapport till kommis-

sionen. Beslut om att godkänna eller inte godkänna ämnet fattas av kommissionen. Godkända verksamma ämnen ska enligt förordningen tas upp i en unionsförteckning över godkända ämnen.

För godkännande krävs bl.a. att den biocidprodukt som omfattas av ansökan inte har några oacceptabla effekter på människors hälsa eller miljön.

En nyhet i förordningen är att ämnen med vissa egenskaper inte ska godkännas som verksamma ämnen. Det gäller exempelvis ämnen som är klassificerade som cancerframkallande, mutagena (dvs. påverkar arvs-massan) eller reproduktionstoxiska (dvs. fosterskadande) i kategori I A eller I B samt ämnen som är hormonstörande. Dessa ämnen kallas kandidatämnen för substitution. Förbudet är inte absolut utan dessa ämnen kan ändå godkännas om vissa villkor är uppfyllda.

3.2 Prövning av biocidprodukter

Nationella godkännanden av biocidprodukter

Reglerna om godkännande av biocidprodukter i förordningen är i stora delar desamma som direktivets regler om produktgodkännanden. Liksom är fallet i dag ska den som ansöker om ett produktgodkännande visa att produkten inte har några oacceptabla effekter på människors hälsa eller miljön.

Godkännande söks i de flesta fall hos den behöriga myndigheten i den medlemsstat där produkten ska tillhandahållas. En nyhet i förhållande till dagens regler är dock möjligheten att ansöka om ett godkännande som gäller inom hela EU, ett s.k. unionsgodkännande. Sådana godkännanden hanteras av den Europeiska kemikaliemyndigheten, Echa.

Om en ansökan om godkännande avser en biocidprodukt som innehåller ett kandidatämne för substitution ska den myndighet som prövar ansökan göra en s.k. jämförande bedömning. Det innebär bl.a. att den behöriga myndigheten ska begränsa eller avslå ansökan om godkännande för biocidprodukten om det finns andra alternativ som är mindre farliga. Det gäller även andra icke-kemiska alternativ.

Ömsesidiga erkännanden

Enligt förordningen är det bara möjligt att ha ett nationellt godkännande för en biocidprodukt. Om innehavaren av ett godkännande vill tillhandahålla produkten också i andra medlemsstater kan en ansökan om ömsesidigt erkännande göras i dessa medlemsstater. I förordningen finns två system för ömsesidigt erkännande. Det ena används när sökanden redan vid ansökan om godkännande i den första medlemsstaten vet att ansökningar om ömsesidigt erkännande kommer att ges in i andra medlemsstater (s.k. parallell ansökan). Det andra förfarandet används i övriga fall (s.k. på varandra följande ansökningar).

Reglerna om ömsesidigt erkännande ger medlemsstaterna rätt att avslå en ansökan eller anpassa villkoren för användning. Anledningen kan bland annat vara att produkten kan ersättas med andra mindre farliga alternativ.

Förenklat produktgodkännande

För biocidprodukter som innehåller vissa mindre farliga ämnen och som har tagits upp på bilaga I till förordningen finns en möjlighet att ansöka om ett godkännande enligt ett förenklat förfarande. Detta innebär att sökanden ger in ansökan om godkännande till den Europeiska kemikalie-myndigheten (ECHA). Prövningen utförs dock av en behörig myndighet i en medlemsstat och det är också den myndigheten som fattar beslut om godkännande.

Prövningen är förenklad och ska vara avslutad inom 90 dagar. Efter att en biocidprodukt är godkänd enligt det förenklade förfarandet får produkten tillhandahållas inom hela EU utan efterföljande ömsesidigt erkännande.

Unionsgodkännande

I fråga om biocidprodukter som används på ett likartat sätt inom hela EU införs en möjlighet att ansöka om unionsgodkännande. Ett sådant godkännande kommer att medföra samma rättigheter och skyldigheter som ett nationellt godkännande i alla medlemsstater.

En ansökan om godkännande ges in till Echa men prövningen sker hos en behörig myndighet i en medlemsstat. Beslut i fråga om godkännande fattas av kommissionen genom en genomförandeförordning om godkännande beviljas eller genom ett genomförandebeslut om unionsgodkännande inte beviljas.

Möjlighet att ansöka om unionsgodkännande införs stegvis och gäller inte för alla produkttyper.

Parallellhandel

I biociddirektivet saknas regler om parallellhandelstillstånd. I praxis har dock utvecklats regler om att en produkt som är godkänd i en medlemsstat (referensmedlemsstaten) och som förs in till en annan medlemsstat (införselmedlemsstaten) ska kunna beviljas ett parallellhandelstillstånd. Förutsättningen för att få ett parallellhandelstillstånd är att biocidprodukten är identisk med en biocidprodukt som redan är godkänd i införselmedlemsstaten. I förordningen har dessa regler kodifierats.

3.3 Behandlade varor

Behandlade varor

En av de största nyheterna med förordningen är reglerna om behandlade varor. En förutsättning för att få släppa ut en behandlad vara på marknaden är att den biocidprodukt som varan är behandlad med bara innehåller godkända verksamma ämnen. Vidare gäller bl.a. att användningen av de verksamma ämnena måste följa de begränsningar som framgår av godkännandet av ämnena.

Användningen av biocidprodukter i varor har ökat under de senaste åren. Vid tillverkning inom EU gäller att biocidprodukterna som används vid tillverkningen måste vara godkända. För importerade varor finns i

dag ingen motsvarande regel. Reglerna om behandlade varor i förordningen innebär att samma krav kommer att gälla för importerade varor som för varor som tillverkas inom EU. Syftet med reglerna är att öka skyddet för människors hälsa och miljön.

De varor som det är fråga om är oftast behandlade med antibakteriella ämnen eller medel mot andra mikroorganismer. Det kan exempelvis vara fråga om sportkläder, datortangentbord och bänkskivor som har behandlats för att ha bakteriedödande egenskaper.

Behandlade varor ska vara märkta om varan säljs med ett påstående om att varan har en biocid effekt eller om märkning krävs enligt beslutet om godkännande av det verksamma ämnet. Märkningen ska bl.a. innehålla information om att varan har behandlats med en biocidprodukt och namnet på de verksamma ämnen som använts. Varan ska även märkas med användningsinstruktioner om det är nödvändigt för att skydda hälsa eller miljö.

3.4 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

EU:s biocidförordning trädde i kraft i juli 2012 och börjar gälla den 1 september 2013. Reglerna om produktgodkännande i förordningen gäller dock bara för biocidprodukter som innehåller verksamma ämnen som har utvärderats och godkänts inom EU. Liksom är fallet i dag kommer därför ansökningar om godkännande av biocidprodukter som innehåller ännu ej utvärderade ämnen att prövas enligt äldre nationella regler. Vidare gäller att ansökningar om godkännande av biocidprodukter som innehåller utvärderade ämnen och som har lämnats in till Kemikalieinspektionen före den 1 september 2013 ska prövas enligt reglerna i biociddirektivet.

Under en övergångsperiod kommer således reglerna i EU:s biocidförordning att gälla parallellt med äldre regler. Hur lång övergångsperioden blir är beroende av när utvärderingen av samtliga existerande ämnen har avslutats.

4 Lagändringar med anledning av EU:s regler om bekämpningsmedel

Förslag: På grund av att EU-förordningarna om biocidprodukter och växtskyddsmedel är direkt tillämpliga i Sverige behöver de bestämmelser i svensk lag som upprepar innehållet i förordningarna eller strider mot innehållet upphävas eller ändras. Detta gäller framförallt regler om godkännande och utsläppande på marknaden av biocidprodukter och växtskyddsmedel. I viss utsträckning behöver svenska lagregler om straff och forumregler införas för att komplettera förordningarna så att de får avsedd effekt i Sverige. Vissa bemyndiganden i miljöbalken behöver vidare införas i balken men anledning av direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel.

Skälen för förslagen

Biocidförordningen

EU:s biocidförordning är direkt tillämplig i Sverige. Den rättsliga grunden för EU:s biocidförordning är artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Regler som antas med artikel 114 som grund är harmoniserade.

En viktig utgångspunkt för anpassningarna av de svenska reglerna om biocidprodukter är att EU:s biocidförordning ersätter biociddirektivet. Reglerna om godkännande av biocidprodukter i förordningen är dock bara tillämpliga på biocidprodukter som innehåller verksamma ämnen som har utvärderats och godkänts. För biocidprodukter som innehåller verksamma ämnen som ännu inte har utvärderats ska nationella regler om godkännande fortfarande gälla. Detta innebär att de svenska reglerna om godkännande av biocidprodukter kommer att leva kvar under en övergångsperiod.

Bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken behöver ses över och anpassas till EU:s biocidförordning. Därutöver krävs ändringar i 21 kap. i fråga om forum för mål om kostnadsdelning samt införande av straffbestämmelser i 29 kap.

Växtskyddsmedelsförordningen

EU:s växtskyddsmedelsförordning är direkt tillämplig i Sverige. Grunden för förordningen är artikel 95 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen. Regler som antas med artikel 95 som grund är harmoniserade.

Förordningen började gälla den 14 juni 2011. Vissa beslut som har meddelats före det datumet ska omprövas med stöd av äldre regler enligt vad som följer av artikel 80.5 i förordningen.

Straff för överträdelser av vissa bestämmelser i EU:s växtskyddsmedelsförordning infördes i miljöbalken i maj 2012.¹⁹ Förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel har också till viss del anpassats till EU:s växtskyddsmedelsförordning.²⁰ Bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken behöver nu ses över och anpassas till EU:s växtskyddsmedelsförordning. Därutöver krävs ett tillägg i 21 kap. som utpekar mark- och miljödomstolarna som behörig domstol i mål om kostnadsdelning enligt förordningen.

Direktivet för hållbar användning av bekämpningsmedel

Direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel är ett s.k. mini-midirektiv som har antagits med stöd av artikel 175.1 i fördraget. Direktivet gäller i dagsläget endast för bekämpningsmedel som är växtskyddsmedel.

Direktivet började gälla i november 2009 och medlemsstaterna skulle senast den 26 november 2011 ha satt i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Kraven i direktivet börjar dock gälla stegvis.

Regeringen har bedömt att miljöbalken och författningar meddelade med stöd av miljöbalken uppfyller de krav som ställs i direktivet. Vidare bör föreskrifter om kontroll av utrustning som används för spridning av bekämpningsmedel införas. I dag sker kontroll av sådan utrustning på frivillig basis. Systemet är väl fungerade och har en god täckning. För att säkerställa att utrustningen kontrolleras med de intervall som direktivet föreskriver bör dock systemet göras obligatoriskt. Ett bemyndigande behöver därför införas i balken för att ge regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om kontroll av utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel. Vidare behövs ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för sådan utbildning som krävs enligt direktivet.

Därutöver finns skäl att göra vissa ändringar förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel med anledning av direktivet, bl.a. för att föra in vissa bestämmelser som i dag finns i myndighetsföreskrifter på förordningsnivå. Det gäller exempelvis vissa bestämmelser i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1997:2) om spridning av kemiska bekämpningsmedel. Miljödepartementet avser att återkomma med förslag till ändringar i den svenska växtskyddsmedelsförordningen.

4.1 Ändringar i 14 kap. miljöbalken

4.1.1 Tillämpningsområdet för 14 kap. miljöbalken

Förslag. I 14 kap. miljöbalken tydliggörs att bestämmelserna i kapitlet kompletterar EU-förordningar på området.

¹⁹ SFS 2012:150, prop 2011/2012: 59.

²⁰ SFS 2011:929.

Skälen för förslaget: Sedan miljöbalken trädde i kraft har det skett stora förändringar i regelverket för kemikalier. En stor del av de regler som tidigare fanns i EG-direktiv återfinns numera i EU-förordningar. Dessutom har ett nytt centralt regelverk tillkommit, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach-förordningen)²¹. De regler som gäller för hantering av kemikalier finns således numera till stor del i direktivverkande EU-rätt. I 14 kap. miljöbalken finns bestämmelser som genomför EU-direktiv på området samt bestämmelser som behövs i övrigt för att skydda människors hälsa och miljön. Att reglerna i kapitlet endast utgör en liten del av reglerna på kemikalieområdet kan dock inte utläsas av kapitlet.

Exempel på EU-rättsakter som gäller på kemikalieområdet är, förutom EU:s växtskyddsmedelsförordning och Reach-förordningen, CLP-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar), POPs-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 av den 29 april 2004 om långlivade organiska föreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG), detergentförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel), kosmetikförordningen, (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 av den 30 november 2009 om kosmetiska produkter) och PIC-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 689/2008 av den 17 juni 2008 om export och import av farliga kemikalier). Det finns ytterligare förordningar som gäller för vissa typer av produkter eller varor och ett stort antal tillämpningsförfordningar som har antagits i anslutning till de nyss nämnda förordningarna.

Att lista samtliga nu gällande EU-förordningar i kapitlet är inte lämpligt eftersom kemikalierglerna ändras ofta. Nya förordningar antas och gamla förordningar revideras och byter beteckning. En förteckning över relevanta EU-förordningar riskerar därför att snabbt bli ofullständig. Det är dock viktigt att i 14 kap. miljöbalken upplysa om att bestämmelserna i kapitlet bara är en liten del av kemikalierglverket och att det också finns regler på kemikalieområdet i direktverkande EU-förordningar och EU-direktiv. En sådan bestämmelse bör därför införas i ett nytt andra stycke i kapitlets första paragraf.

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

4.1.2 Ändrade definitioner

Förslag: Termerna kemiska och biologiska bekämpningsmedel i 14 kap. miljöbalken tas bort. Istället införs en definition av biocidprodukt som nära anknyter till den definition som finns i EU-förordningen om biocidprodukter men som inte helt överensstämmer med den definitionen. Vidare införs en definition av nis-produkt som föreslås omfatta nematoder, insekter och spindeldjur som har framställts i bekämpningssyfte. Växtskyddsmedel behöver inte definieras i kapitlet eftersom krav på godkännande av växtskyddsmedel enbart regleras i EU:s växtskyddsmedelsförordning. Bekämpningsmedel föreslås definieras som nis-produkter, biocidprodukter, växtskyddsmedel enligt definitionen i EU:s växtskyddsmedelsförordning samt biocidprodukter enligt definitionen i EU:s biocidförordning. I kapitlet införs vidare en definition av bekämpningssyfte.

Skälen för förslaget: Definitionerna av kemiska och biologiska bekämpningsmedel samt biotekniska organismer har i allt väsentligt varit desamma sedan miljöbalken trädde i kraft.

Kemiska bekämpningsmedel definieras som en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Biologiska bekämpningsmedel definieras som en bioteknisk organism som har framställts i samma syfte. Begreppet biotekniska organismer är i balken definierat som produkter som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur.

Det bekämpningsändamål som anges i definitionerna av kemiska och biologiska bekämpningsmedel dvs. att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom, är avsett att täcka in både biocidprodukter och växtskyddsmedel. Beskrivningen av bekämpningsändamålet avviker dock såväl textmässigt som innehållsmässigt från definitionerna av biocidprodukt och växtskyddsmedel i EU-rätten.

Definitionerna av kemiska och biologiska bekämpningsmedel styr vilka produkter som omfattas av krav på godkännande i Sverige. Om definitionerna är för snäva finns en risk att produkter som omfattas av reglerna i EU-rätten inte täcks av de svenska reglerna med en bristfällig implementering som följd.

I rättspraxis har den svenska definitionen av kemiskt bekämpningsmedel inte ansetts omfatta en produkt som marknadsfördes som en insektspray som syftade till att förhindra olägenhet för hästar.²² Det är också tveksamt om den svenska definitionen av kemiskt bekämpningsmedel är förenlig med den vidsträckta tolkning av termen biocidprodukt

²² Hovrätten för övre Norrland (dom i mål B 304-10)

som EU-domstolen har gjort.²³ För att förhindra de tillämpningsproblem som blir följden av att de svenska definitionerna är för snäva bör definitionerna ändras så att de bättre överensstämmer med de underliggande EU-reglerna.

Eftersom uppdelningen mellan kemiska och biologiska bekämpningsmedel inte motsvaras av en liknande uppdelning i de materiella reglerna bör dessa begrepp tas bort. De inom EU-rätten relevanta termerna är biocidprodukt och växtskyddsmedel. Regler om godkännande av växtskyddsmedel ska inte längre finnas i miljöbalken och därför behöver inte termen växtskyddsmedel definieras särskilt. Däremot bör ordet biocidprodukt definieras. Eftersom nationella regler kommer att finnas kvar under en övergångsperiod bör det finnas en definition av biocidprodukt i balken och inte endast en hänvisning till den definition som finns i EU:s biocidförordning. De svenska reglerna om godkännande av biocidprodukter kommer att finnas kvar så länge översynprogrammet av verksamma ämnen pågår inom EU.

Därutöver behövs en term som omfattar de makroorganismer som inte omfattas av krav på tillstånd enligt EU-reglerna men som omfattas av tillståndskrav enligt svenska regler, dvs. insekter, nematoder och spindeldjur som framställs i bekämpningssyfte. Bekämpningsmedel bör användas som sammanfattande benämning på sådana organismer, biocidprodukter samt växtskyddsmedel enligt definitionen i förordning (EU) nr 1107/2009.

Definition av biocidprodukt

Definitionen av biocidprodukt i 14 kap. miljöbalken styr vilka produkter som ska omfattas av kravet på godkännande i balken. Efter att EU:s biocidförordning har börjat gälla ska godkännandekravet i balken omfatta biocidprodukter som innehåller ännu ej utvärderade verksamma ämnen. För produkter som innehåller utvärderade verksamma ämnen gäller definitionen i EU:s biocidförordning och kravet på produktgodkännande där.

Definitionen av biocidprodukt i EU:s biocidförordning är något mer omfattande än den definition som finns i biociddirektivet och den definition som i dag gäller för de nationella reglerna om godkännande av biocidprodukter. Bland annat omfattar definitionen i förordningen, till skillnad från vad som är fallet i dag, även ämnen och blandningar som genereras från ämnen eller blandningar som inte i sig är biocidprodukter. Det finns ingen anledning att ändra omfattningen av det nationella godkännandekravet så att den helt överensstämmer med den definition som finns i EU:s biocidförordning. Så långt det är möjligt bör dock definitionen anknyta till den definition som finns i EU-förordningen.

Biocidprodukt definieras i EU:s biocidförordning som varje ämne eller blandning som i den form det eller den levereras till användaren består av, innehåller eller genererar ett eller flera verksamma ämnen, avsedda att förstöra, hindra, oskadliggöra, förhindra verkningarna av eller på något annat sätt utöva kontroll över skadliga organismer på annat sätt än enbart genom fysisk inverkan. Definitionen omfattar även ämnen och

²³ Se mål C-420/10 Söll GmbH / Tetra GmbH, där domstolen gör en vidsträckt tolkning av termen biocidprodukt.

blandningar som genereras från ämnen eller blandningar som inte i sig är biocidprodukter. Det är inte bara kemiska ämnen som kan utgöra ett verksamt ämne utan även mikroorganismer kan vara ett sådant.

Med skadlig organism avses en organism vars närvaro är oönskad eller skadlig för människor, mänsklig verksamhet eller produkter som människor använder eller producerar eller för djur eller för miljön.

De centrala orden i den definition som finns i EU:s biocidförordning är syftet att "förstöra, hindra, oskadliggöra, förhindra verkningarna av eller på något annat sätt utöva kontroll över skadliga organismer". Detta led bör finnas med i den svenska definitionen liksom innebörden av skadlig organism, dvs. en organism som är skadlig eller oönskad för människor, djur, egendom eller miljön. Med utgångspunkt i de termer som redan finns i balken bör en biocidprodukt definieras som en bioteknisk organism som består av eller innehåller mikroorganismer eller en kemisk produkt som syftar till att förstöra, hindra, oskadliggöra, förhindra verkningarna av eller på något annat sätt utöva kontroll över sådana organismer som är skadliga eller oönskade för människor, djur, egendom eller miljön.

Definition av bekämpningssyfte

Ordet bekämpningsändamål används i flera paragrafer i kapitlet. I nuvarande lydelse finns bekämpningsändamålet beskrivet i det sista leddet i definitionerna av kemiska och biologiska bekämpningsmedel, dvs. att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Eftersom definitionerna av kemiska och biologiska bekämpningsmedel har tagits bort behövs en separat definition av bekämpningssyfte. Definitionen måste innehålla dels det syfte som beskrivs i definitionen av biocidprodukt, dels syftet att skydda växter och växtprodukter.

Definition av nis-produkt

Vissa biotekniska organismer kan vara växtskyddsmedel enligt definitionen i EU:s växtskyddsmedelsförordning eller en biocidprodukt enligt den här föreslagna definitionen. Det gäller biotekniska organismer som består av mikroorganismer, exempelvis virus. Makroorganismer som används i bekämpningssyfte omfattas emellertid inte av EU-reglerna om bekämpningsmedel. I svensk rätt finns krav på godkännande av sådana makroorganismer som består av insekter, nematoder och spindeldjur och som har framställts i bekämpningssyfte. Det är lämpligt att införa en benämning på dessa organismer i balken. De nematoder, insekter och spindeldjur som här är i fråga benämns vanligen "nis". Det föreslås därför att dessa organismer benämns "nis-produkter" i 14 kapitlet.

Definition av bekämpningsmedel

I 14 kap. finns flera bestämmelser som gäller användning av bekämpningsmedel. I kapitlet bör inledningsvis förtydligas vad som avses med termen bekämpningsmedel. Såsom redogjorts för ovan överensstämmer definitionen av biocidprodukt inte helt med den definition av samma

term som finns i EU:s biocidförordning. Även de biocidprodukter som inte omfattas av definitionen av biocidprodukt i kapitlet utan endast av EU:s biocidförordning ska dock ingå i samlingsbegreppet bekämpningsmedel. Termen bekämpningsmedel bör därför omfatta biocidprodukter enligt såväl definitionen i balken som i EU:s biocidförordning. Därutöver bör nis-produkter och växtskyddsmedel enligt definitionen i EU:s växtskyddsmedelsförordning omfattas.

4.1.3 Krav på godkännande av bekämpningsmedel

Förslag: Bestämmelserna om godkännande av bekämpningsmedel i 14 kap. ändras så att de endast omfattar nis-produkter samt biocidprodukter som inte ska godkännas enligt EU:s biocidförordning.

Skälen för förslaget: Bestämmelserna om godkännande av bekämpningsmedel finns i nuvarande 14 kap. 4 och 10 §§ miljöbalken (de nya 14 kap. 6 och 12 §§ miljöbalken). Bestämmelserna måste anpassas till att prövningen av växtskyddsmedel och biocidprodukter huvudsakligen sker med stöd i EU-förordningarna.

Sedan EU:s växtskyddsmedelsförordning började gälla prövas alla nya ansökningar om godkännande av växtskyddsmedel enligt den förordningen. I fråga om omprövning av befintliga godkännanden ska dock äldre bestämmelser tillämpas i viss utsträckning. Detta innebär att bestämmelserna om godkännande av bekämpningsmedel i balken inte längre ska omfatta växtskyddsmedel. Av övergångsbestämmelserna till de nu föreslagna lagändringarna bör dock framgå att äldre bestämmelser gäller vid omprövning av godkännanden i vissa fall.

När det gäller biocidprodukter kommer nya ansökningar av vissa biocidprodukter att prövas med stöd av nationella regler även efter det att EU:s biocidförordning har börjat gälla. Detta innebär att godkännandekravet för biocidprodukter i balken måste finnas kvar tills vidare. De produkter som ska godkännas enligt EU:s biocidförordning ska dock undantas från bestämmelserna om godkännande i balken.

De produkter som kräver godkännande enligt de nya 14 kap 6 och 12 § miljöbalken (nuvarande 14 kap. 4 och 10 §) är biotekniska organismer som har framställts i bekämpningssyfte och som består av nematoder, insekter och spindeldjur, s.k. nis-produkter, samt biocidprodukter som inte ska prövas enligt EU:s biocidförordning. Det bör framgå av bestämmelserna att godkännandekravet endast omfattar dessa produkter.

4.1.4 Försiktighetsmått vid bekämpning

Förslag: Bestämmelsen i den nya 14 kap. 7 § miljöbalken anpassas till EU:s växtskyddsmedelsförordning och EU:s biocidförordning.

Skälen för förslaget: Av nuvarande 14 kap. 5 § miljöbalken (den nya 14 kap. 7 § miljöbalken) följer att kemiska produkter och biotekniska organismer som inte är godkända enligt balken eller omfattas av undantag eller dispens från godkännande bara får användas som bekämpningsmedel om det är uppenbart att användningen inte medför risker för

människors hälsa och miljön. De produkter som omfattas av bestämmelsen är kemikalier och biotekniska organismer som släpps ut på marknaden i ett annat syfte än bekämpningssyfte.²⁴ I praktiken träffar bestämmelsen s.k. allmänkemikalier, exempelvis rengöringsmedel. Sådana produkter får enligt bestämmelsen bara användas för att bekämpa skadedjur eller skydda växter om det är uppenbart att användningen inte medför några risker för människors hälsa eller miljön. Paragrafen föreslås ändras så att den också hänvisar till reglerna om godkännande i EU:s växtskyddsmedelsförordning och EU:s biocidförordning.

4.1.5 Ändrade bemyndiganden

Förslag: Ett nytt bemyndigande införs som ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om kontroll av utrustning för spridning av bekämpningsmedel. Vidare ges regeringen rätt att meddela föreskrifter om undantag från förbudet mot spridning av bekämpningsmedel från luftfartyg m.m. i nuvarande 14 kap. 7 § miljöbalken.

Skälen för förslaget

Kontroll av utrustning för spridning av bekämpningsmedel

Ett bemyndigande införs i nuvarande 14 kap. 9 § miljöbalken (nya 14 kap. 11 § miljöbalken) som ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om kontroll av utrustning som används för spridning av bekämpningsmedel.

Krav på kontroll av utrustning som används för spridning av bekämpningsmedel finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel. Direktivet ålägger medlemsstaterna att se till att utrustning för spridning av bekämpningsmedel kontrolleras med jämna mellanrum, minst vart femte år fram till år 2020 och därefter minst vart tredje år, och att åtminstone en kontroll av utrustning för spridning av bekämpningsmedel ska ha genomförts senast i november 2016. Efter den tidpunkten får endast utrustning för spridning av bekämpningsmedel användas som har kontrollerats. Direktivet medger medlemsstaterna att tillämpa olika tidsplaner och olika intervall mellan kontrollerna för viss utrustning samt att undanta handhållna utrustning och ryggburna sprutor från kravet på kontroll.

I Sverige finns sedan många år ett väl fungerande frivilligt system för funktionstest av utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel, vilket bedöms uppfylla kraven i direktivet. Funktionstesterna utförs av privata företag. Företag som åtar sig att utföra funktionstest av lantbrukssprutor och fläktsprutor kan få ett visst bidrag för inköp av testutrustning enligt förordningen (1987:1179) om statsbidrag till företag som utför funktionstest av lantbrukssprutor. En förutsättning för bidrag enligt förordningen är att utföraren av testet har godkänts av Jordbruksverket. För att godkännas av Jordbruksverket krävs i dag att testutförare

²⁴ Prop. 1997/98:45, del 2, sid 814.

genomgår en utbildning. Reparation av enklare fel i utrustningen kan utföras av testföraren i samband med funktionstestet. Funktionstestaren kan även lämna information och rådgivning till sprutföraren, exempelvis om hur sprutan ska kalibreras.

För att säkerställa att all utrustning har kontrollerats senast i november 2016 bör det ovan beskrivna frivilliga systemet göras om till ett obligatoriskt system. Regeringen bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om detta.

Regeringen avser att utnyttja bemyndigandet för att meddela föreskrifter som utgår från det befintliga systemet för kontroll av utrustning. Även i fortsättningen kommer således utrustningen att kontrolleras av privata företag. Föreskrifterna kommer att innebära att testutförarna ska ha anmält sin verksamhet till Statens jordbruksverk och att testerna ska genomföras i enlighet med föreskrifter som Statens jordbruksverk kommer att bemyndigas att ta fram. Vidare kommer föreskrifterna att innehålla krav på vilka kunskaper som en testutförare måste ha för att få utföra kontroll av utrustning. Jordbruksverket kommer att erbjuda utbildning till testutförarna så att det ska kunna uppfylla kunskapskraven.

Efter genomfört test ska den som har utfört kontrollen utfärda ett protokoll och däri ange om utrustningen har godkänts och, om så inte är fallet, skälen för detta. Protokollet ska lämnas till den som äger utrustningen. Användaren av utrustningen måste kunna visa att utrustningen har kontrollerats vid ett tillfälle som inte ligger längre än tre år tillbaka i tiden och att kontrollen är utförd av någon som är anmäld hos Statens jordbruksverk.

De föreskrifter som regeringen avser att meddela med stöd av bemyndigandet bedöms inte innebära att funktionstesterna utför myndighetsutövning mot enskild. Testerna kommer alltså inte att ges rätt att meddela förelägganden eller förbud som rör användningen av utrustningen. Det faller på de ordinarie tillsynsmyndigheterna att meddela sådana föreläggande inom ramen för sin tillsyn.

Dispens från förbud enligt nuvarande 7 §

I nuvarande 14 kap. 9 § (nya 14 kap. 11 §) ges regeringen rätt att, om det föreligger synnerliga skäl, meddela dispens från kravet på godkännande i nuvarande 4 § och från förbudet mot spridning av bekämpningsmedel från luftfartyg m.m. i nuvarande 7 §. Ett bemyndigande att meddela föreskrifter om undantag från kravet på godkännande finns dock även i nuvarande 14 kap. 8 § punkten 5 miljöbalken. Det bemyndigandet rymmer också rätt att meddela föreskrifter om dispens. På grund därav kan bemyndigandet att meddela dispens från kravet på godkännande tas bort i nuvarande 9 § (den nya 11 §).

Paragrafen ändras vidare på så sätt att regeringen får rätt att meddela föreskrifter om undantag från förbudet i nuvarande 7 § första stycket (nya 9 § första stycket) som det finns synnerliga skäl för samt från förbudet i nuvarande 7 § andra stycket (nya 9 § andra stycket) om det behövs för att på ett rimligt sätt tillgodose kravet om återväxt av skog i 6 § skogsvårdslagen. Regeringen avser att utnyttja bemyndigandet för att meddela föreskrifter om rätt för Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen att meddela dispens i enskilda fall om vissa förut-

sättningar är uppfyllda. Föreskrifterna ska innebära att dispens i fråga om spridning i ett område som har betydelse för friluftslivet, naturvården, den lokala befolkningens trivsel eller något annat kommunalt intresse inte får ges om den berörda kommunen motsätter sig spridningen

4.1.6 Produktinformation och uppgiftsskyldighet

Förslaget: Bestämmelserna om reklam för biocidprodukter och ämnen i 14 kap. miljöbalken tas bort.

Skälen för förslagen

Produktinformation

I 14 kap 15 och 16 §§ finns bestämmelser som reglerar vilken information som ska finnas i reklam för biocidprodukter respektive ämnen. Båda paragraferna härrör från EG-rätten.

Bestämmelsen i 15 § genomför artikel 22 i biociddirektivet som upphör att gälla den 1 september 2013. Från det datumet gäller istället reglerna om reklam i EU:s biocidförordning. Artikel 72 i EU:s biocidförordning omfattar ”all reklam för biocidprodukter”. Således omfattas alla biocidprodukter av förordningens regler om reklam, oavsett enligt vilka regler en ansökan om godkännande ska prövas. Möjligheten för medlemsstaterna att ha nationella regler för biocidprodukter som innehåller verk samma ämnen som ännu inte har utvärderats gäller bara regler om godkännande. Det finns således ingen möjlighet för medlemsstaterna att ha nationella regler om reklam för biocidprodukter. Detta innebär att 15 § ska tas bort.

Bestämmelsen i 16 § genomför rådets direktiv av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (ämnesdirektivet). Ämnesdirektivet ersattes av CLP-förordningen i december 2010 men delar av direktivet har fortsatt att gälla till den 1 december 2012. Eftersom övergångstiden har löpt ut ska paragrafen tas bort.

Skyldighet att underrätta om skadliga verkningar

I nuvarande 14 kap. 18 § första stycket finns en skyldighet för den som tillverkar eller släpper ut en kemisk produkt eller bioteknisk organism på marknaden att omedelbart underrätta den myndighet som regeringen bestämmer om det efter tillstånd eller godkännande kommer fram nya uppgifter om produktens eller organismens skadliga egenskaper. Detsamma gäller enligt andra stycket, även för sådana kemiska produkter som det inte krävs tillstånd för, om det kommer fram nya uppgifter om att produkten kan ha s.k. CMR-egenskaper som kan antas påverka klassificeringen eller märkningen av produkten.

Bestämmelsen i första stycket har endast praktisk betydelse för bekämpningsmedel eftersom det inte finns några nationella regler om krav på tillstånd eller godkännande för andra kemiska produkter eller biotekniska organismer enligt 14 kap miljöbalken.

I EU:s biocidförordning och EU:s växtskyddsmedelsförordning finns regler om uppgiftsskyldighet efter att ett beslut om godkännande har fattats. Bestämmelsen om uppgiftsskyldighet i balken måste därför anpassas så att den inte reglerar sådant som omfattas av nämnda EU-förordningar.

Skyldigheten i artikel 47.1 i EU:s biocidförordning att informera om oförutsedda eller skadliga effekter träffar innehavaren av ett produktgodkännande. Bestämmelsen motsvarar artikel 14 i biociddirektivet som upphör att gälla den 1 september 2013. Från det datumet gäller istället reglerna i förordningen. Uppgiftsskyldigheten i förordningen gäller därmed oavsett om ett produktgodkännande har beviljats enligt reglerna i biociddirektivet eller enligt reglerna i förordningen.

I fråga om produkter som har godkänts enligt nationella regler är emellertid artikel 47 i förordningen sannolikt inte tillämplig. Sådana produkter är visserligen biocidprodukter enligt definitionen i förordningen men de kräver inte produktgodkännande enligt förordningen. En rimlig tolkning är att med ordet "produktgodkännande" avses produktgodkännanden som har meddelats med stöd av reglerna i EU-rätten. Bestämmelsen i 14 kap. 18 § första stycket bör därför alltjämt vara tillämplig på sådana biocidprodukter som har godkänts enligt nationella regler. Därutöver ska uppgiftsskyldigheten gälla för biotekniska organismer i form av nematoder, insekter och spindeldjur som har framställts i bekämpningssyfte.

Bestämmelsen i andra stycket avser uppgiftsskyldighet för sådana kemiska produkter och organismer som inte omfattas av krav på tillstånd eller godkännande. I CLP-förordningen finns en skyldighet för tillverkare och importörer av ämnen som är klassificerade enligt förordningen att lämna uppgift om ämnets farliga egenskaper till det europeiska klassificeringsregistret som förs av den europeiska kemikaliemyndigheten, Echa. Om det kommer fram nya uppgifter om ämnets farlighet och som innebär att ämnets klassificering ändras är tillverkare eller importören skyldig att uppdatera uppgifterna till registret. Eftersom uppgiftsskyldigheten för ämnen numera regleras i EU-rätten ska bestämmelsen i 18 § andra stycket inte längre omfatta ämnen.

Reglerna om klassificeringsregistret i CLP-förordningen gäller inte blandningar. I fråga om blandningar finns dock en upplysningsskyldighet i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat. Reglerna om upplysningsskyldighet i det direktivet genomförs, med stöd av bemyndigandet i 14 kap. 8 § punkten 8 miljöbalken, i förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter. Bestämmelsen i 14 kap. 18 § andra stycket bör därför tas bort.

4.1.7 Dispens från EU:s biocidförordning

Förslaget: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i EU:s biocidförordning, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 2 p 9 i EU:s biocidförordning har medlemsstaterna rätt att meddela undantag från förordningen när det är nödvändigt på grund av försvarsintressen. I 14 kap. 20 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att i det enskilda fallet ge dispens från krav i Reach-förordningen och CLP-förordningen om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen. Paragrafen bör ändras så att den även omfattar dispens från kraven i EU:s biocidförordning.

Regeringen har i förordningen om kemiska produkter och biotekniska organismer bemyndigat generalläkaren att meddela sådana dispenser.

En dispens från EU:s biocidförordning kan exempelvis gälla användning av en biocidprodukt som inte har produktgodkänts eller användning av en behandlad vara som innehåller verksamma ämnen som inte har utvärderats och godkänts. Exempelvis kan försvarsmakten ansöka om undantag för att behandla sina egna uniformer med insektsmedel som behövs i t.ex. Afghanistan och som inte har godkänts inom EU. En dispens i ett sådant fall kan innebära en rätt att använda produkten under en viss period.

4.2 Ändringar i 21 kap. miljöbalken

Förslag: Mark- och miljödomstol prövar som första instans mål om fördelning av kostnader för gemensamt utnyttjande av information enligt artikel 63 i EU:s biocidförordning och artikel 36 i EU:s växtskyddsmedelsförordning.

Skälen för förslaget: I artikeln 63 i EU:s biocidförordning och artikel 36 i EU:s växtskyddsmedelsförordning finns regler om hur kostnader för tillgängliga studier ska fördelas mellan flera sökande. Enligt båda förordningarna gäller att försök på ryggradsdjur inte ska upprepas i syfte att uppfylla informationskraven i förordningarna. Förordningarna innehåller därför regler om att den som äger rätten till de vetenskapliga och tekniska uppgifter som hänför sig till sådana försök och studier ska ge andra sökanden tillgång till uppgifterna och rätt att hänvisa till dem i en ansökan. Förordningarna ger den som äger uppgifterna rätt att få kompensation för detta. Om parterna inte kan komma överens om det belopp som ska betalas till dataägaren kan nationella domstolar bestämma fördelningen av kostnaderna.

Sedan tidigare gäller att mark- och miljödomstol som första instans prövar mål om fördelning av kostnader för gemensamt utnyttjande av sådan information som ska ges in i samband med en registrering enligt Reach-förordningen. Det finns skäl att hos mark- och miljödomstolarna

även samla mål om kostnadsdelning enligt EU:s biocidförordning och EU:s växtskyddsmedelsförordning. Frågor som kan komma upp under en sådan prövning kan vara av vetenskaplig karaktär och sammansättningen i mark- och miljödomstolen kan därför underlätta domstolens ställningstagande i ärendet.

4.3 Ändring i 27 kap. miljöbalken

Förslag: Ett nytt bemyndigande införs som ger regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, rätt att meddela föreskrifter om avgifter för utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

Skälen för förslaget: Direktivet för hållbar användning av bekämpningsmedel ålägger medlemsstaterna att se till att alla yrkesmässiga användare, distributörer och rådgivare har tillgång till lämplig utbildning. Medlemsstaterna ska senast den 26 november 2013 införa system för utbildningsbevis för dessa aktörer, vilka ska styrka tillräckliga kunskaper i de utbildningsämnena som anges i direktivet. Kunskaperna ska ha förvärvats genom deltagande i utbildning eller på andra sätt.

För distributörer gäller att de ska ha tillräckligt med anställda som har ett utbildningsbevis. Dessa personer ska finnas tillgängliga vid försäljningen för att ge kunder lämplig information om användning av bekämpningsmedel och hälso- och miljörisker vid användningen m.m. Detta krav ska enligt direktivet vara uppfyllt senast den 26 november 2015.

Enligt nu gällande svenska regler är yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel i klass 1 och 2, inom verksamhet som i huvudsak berör jordbruk, skogsbruk och trädgårdsskötsel, skyldiga att genomgå en utbildning för att få använda medlen. Utbildningarna genomförs av länsstyrelserna, Jordbruksverket och Skogsstyrelsen i enlighet med kursplaner framtagna av Statens Jordbruksverk. Utbildningarna är obligatoriska för yrkesmässiga användare, men är öppna även för rådgivare och distributörer.

För att uppfylla kraven i direktivet måste överlåtare av växtskyddsmedel åläggas en skyldighet att se till att någon anställd har de kunskaper som krävs för att få ett utbildningsbevis. I praktiken kommer detta innebära att en sådan person måste ha genomgått en viss utbildning. Utbildningskravet kommer att införas i förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel, med stöd av bemyndigandet i 14 kap. 8 § 8 miljöbalken (nya 14 kap. 10 § 8). Hur utbildningen av distributörer ska organiseras och vad den ska omfatta kommer att utredas närmare av Kemikalieinspektionen. Eftersom utbildningen kommer att vara i det närmaste obligatorisk behöver regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, ges rätt att föreskriva om avgifter för utbildningen.

Föreskrifter som kommer att meddelas med stöd av det nya bemyndigandet i 14 kap. 10 § 10 miljöbalken kommer omfatta, förutom avgift för utbildning av distributörer, avgift för utbildning av yrkesmässiga användare samt avgift för utbildning för testutförare (se avsnitt 4.1.5).

4.4 Sanktioner

Förslag: Överträdelser av EU:s biocidförordning bör vara kriminaliserade i samma utsträckning som överträdelser av nu gällande regler om biocidprodukter. Straffbestämmelserna bör vidare överensstämja med de som gäller för överträdelser av EU:s växtskyddsmedelsförordning.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 87 i EU:s biocidförordning ska medlemsstaterna införa sanktioner för överträdelser av förordningen och vidta de åtgärder som behövs för att se till att sanktionsbestämmelserna tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

I dag gäller att utsläppande på marknaden och användning av icke godkända biocidprodukter är straffsanktionerade i 29 kap. miljöbalken. motsvarande bör gälla för överträdelser av EU:s biocidförordning. Straffbestämmelserna bör vidare överensstämja med de som gäller för överträdelser av EU:s växtskyddsmedelsförordning.

4.4.1 Miljöfarlig kemikaliehantering

Förslag: För miljöfarlig kemikaliehantering döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet använder en biocidprodukt utan att följa de villkor som har angivits på märkningen enligt vad som följer av artikel 17.5 i EU:s biocidförordning. Detsamma gäller den som släpper ut en biocidprodukt på marknaden utan att se till att produkten innehåller beståndsdelar som avskräcker från konsumtion enligt kraven i artikel 69.1 andra stycket andra meningen samt den som i strid med artikel 58.2 på marknaden släpper ut en behandlad vara som innehåller icke tillåtna verksamma ämnen. Överträdelser av handlingsregeln i artikel 69.1 om förpackning av biocidprodukter omfattas av befintliga straffbestämmelser.

Skälen för förslagen: Straffbestämmelsen om miljöfarlig kemikaliehantering i 29 kap. 3 § första stycket miljöbalken omfattar brott mot den allmänna skyldigheten att vidta försiktighetsmått. För straffbarhet krävs att gärningen ska ha begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet. Kravet på grov oaktsamhet har bedömts lämpligt mot bakgrund av straffbestämmelsens vida tillämpningsområde (se prop. 2005/06:182 s. 78 ff.). I 29 kap. 3 § andra stycket finns bestämmelser som avser brott mot vissa särskilt angivna försiktighetsmått eller förbud. För ansvar enligt dessa bestämmelser krävs uppsåt eller oaktsamhet av normalgraden.

I den nuvarande strafflagstiftningen finns inte bestämmelser som i tillräcklig utsträckning täcker överträdelser av de handlingsregler som finns i EU-förordningen om biocidprodukter. Det är därför nödvändigt att införa nya sanktionsregler med koppling till förordningen.

Korrekt användning

I artikel 17.5 i EU:s biocidförordning finns krav på att en biocidprodukt ska användas i enlighet med villkoren för produktgodkännandet. Ett god-

kännande av en biocidprodukt förenas vanligen med användningsvillkor, exempelvis att endast en viss typ av skadliga organismer får bekämpas med produkten, hur och var bekämpning får ske och vem som får använda produkten. Villkoren kan vara nödvändiga för att produkten ska kunna godkännas överhuvudtaget och således för om produkten ska anses ha acceptabla effekter på miljö eller hälsa eller inte. Användningsvillkoren ska anges på etiketten på biocidproduktens förpackning.

Kravet i artikel 17.5 motsvarar de krav som gäller enligt artikel 3.7 i biociddirektivet och som genomförs i svensk rätt genom 45 § förordningen (2000:338) om biocidprodukter. Handlingsreglerna i 45 § i den svenska förordningen är typiska försiktighetsmått och överträdelser av dessa är föremål för straffansvar enligt 29 kap. 3 § andra stycket 2 miljöbalken. Det finns inte anledning att se annorlunda på överträdelser av kraven i den EU-förordningens artikel 17.5 än vad man hittills har gjort avseende de kraven i den svenska förordningen om biocidprodukter. Om villkoren för användning inte följs finns risk för skada på människors hälsa och miljö. Överträdelser av artikel 17.5 bör därför vara förenade med straffansvar.

Att inte följa de villkor som uttryckligen anges i märkningen genom etiketten är ett så preciserat krav att gärningen bör bli föremål för en särskild straffbestämmelse i 29 kap. 3 § andra stycket miljöbalken. En ny sanktionsbestämmelse med direkt koppling till förordningen bör införas i 29 kap. 3 § andra stycket miljöbalken.

Förpackning av biocidprodukter

Av artikel 69.1 första stycket följer att biocidprodukter ska klassificeras, förpackas och märkas enligt den godkända sammanfattningen av biocidproduktens egenskaper och i enlighet med gällande regler om klassificering, förpackning och märkning, dvs. direktiv 1999/45/EG och CLP-förordningen. Överträdelser av reglerna om förpackning i direktiv 1999/45/EG och CLP-förordningen är straffsanktionerade genom 29 kap. 3 § andra stycket 2 respektive 29 kap. 3 § andra stycket 10. En särskild straffbestämmelse som sanktioner överträdelser av artikel 69.1 första stycket behövs därför inte.

Att förpacka så att risken för förväxling med livsmedel minimeras

I artikel 69.1 andra stycket första meningen i EU:s biocidförordning finns en regel om att biocidprodukter som kan förväxlas med mat, dryck eller foder ska förpackas på ett sådant sätt att sannolikheten för en förväxling minimeras. Att biocidprodukter förpackas på ett betryggande sätt är mycket viktigt för att förhindra skador på människor. Den som bryter mot bestämmelsen genom att inte vidta de försiktighetsmått som krävs för att minimera riskerna för misstag bör därför kunna dömas till ansvar. Bestämmelsen i artikel 69.1 andra stycket första meningen är dock av övergripande karaktär och en överträdelse av bestämmelsen bör därför lämpligen leda till ansvar för miljöfarlig kemikaliehantering enligt 29 kap. 3 § första stycket miljöbalken. Mot bakgrund av att den nuvarande straffbestämmelsen är utformad på ett sätt som redan täcker den aktuella handlingsregeln i artikel 69.1 behöver någon ändring av bestämmelsen inte göras.

Att avskräcka från konsumtion

I artikel 69.1 andra stycket andra meningen finns en regel om att biocidprodukter som är tillgängliga för allmänheten ska innehålla beståndsdelar som avskräcker från konsumtion samt utformas på så sätt att de inte är lockande för barn.

Överträdelser av denna handlingsregel kan orsaka allvarliga förgiftningsfall och riskerar att drabba sårbara befolkningsgrupper – i första hand barn. Man bör se allvarligt på överträdelser av denna regel och det bör därför införas straffansvar för sådana överträdelser.

För växtskyddsmedel finns en liknande bestämmelse i artikel 64.3 i växtskyddsmedelsförordningen. Överträdelser av den bestämmelsen är straffsanktionerade genom en punkt i 29 kap. 3 § andra stycket. Ett tillägg bör göras i den punkten så att den även omfattar överträdelser av artikel 69.1 i EU:s biocidförordning.

Förbud mot utsläppande av varor behandlade med vissa biocidprodukter

I artikel 58 i EU:s biocidförordning finns regler om utsläppande på marknaden av behandlade varor. Punkten 2 i artikeln innebär att en behandlad vara inte får släppas ut på marknaden såvida inte samtliga ämnen i de biocidprodukter som varan är behandlad med eller innehåller är godkända inom EU.

Användningen av biocidprodukter i varor har ökat under de senaste åren och varorna finns överallt i samhället. Det är fråga om varor som används av många människor och som till slut måste tas om hand som avfall, exempelvis strumpor, kylskåp, datortangentbord och bänkskivor. Vid tillverkning inom EU gäller att biocidprodukterna som används vid tillverkningen måste vara godkända. Syftet med artikel 58.2 är att motsvarande krav ska gälla för importerade varor.

Reglerna om behandlade varor i EU:s biocidförordning innebär således att samma krav kommer att gälla för importerade biocidbehandlade varor som för varor som tillverkas inom EU. Genom att bara utvärderade och godkända verksamma ämnen får användas i varorna ökar skyddet för människors hälsa och miljön.

Användning av icke godkända verksamma ämnen i biocidbehandlade varor riskerar att medföra skador på människors hälsa och på miljön. Överträdelser av förbudet i artikel 58.2 bör därför straffsanktioneras genom en särskild punkt i 29 kap. 3 § andra stycket miljöbalken.

4.4.2 Otillåten miljöverksamhet

Förslag. En ändring görs i miljöbalkens straffbestämmelse om otillåten miljöverksamhet. Ändringen innebär att den som med uppsåt eller av oaktsamhet påbörjar eller bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utan ett produktgodkännande enligt vad som krävs i artikel 17 i EU:s biocidförordning, döms till böter eller fängelse i högst två år. Straffansvaret omfattar även överträdelser av ett villkor i ett beslut om godkännande som har meddelats med stöd av förordningen.

Skälen för förslagen

Produktgodkännande

En av de viktigaste grundstenarna i både nuvarande regler och de som kommer att bli tillämpliga genom EU:s biocidförordning är att en biocidprodukt inte får tillhandahållas på marknaden om den inte är godkänd.

I EU-förordningen om biocidprodukter finns ett detaljerat regelverk för hur prövningen av en ansökan om produktgodkännande ska gå till. För att en biocidprodukt ska produktgodkännas och därmed kunna tillhandahållas och användas måste sökanden visa att den aktuella produkten är tillräckligt effektiv och inte har några oacceptabla effekter på målorganismerna (dvs. de organismer som ska bekämpas), på människors eller djurs hälsa, inklusive känsliga befolkningsgrupper, eller har några oacceptabla effekter på miljön. Det är sökanden som med dokumentationen i sin ansökan ska visa att produkten inte har några skadliga effekter eller medför någon oacceptabel påverkan.

Det är en mycket omfattande prövning som ska göras av de biocidprodukter som tillhandahålls på marknaden. Genom prövningen säkerställs att användningen av produkterna inte ger oacceptabla effekter på människors och djurs hälsa och på de organismer som ska bekämpas. Det förekommer att kemikalieinspektionen avslår ansökningar på grund av att sökanden inte har visat att effekterna är acceptabla.

Användning av en biocidprodukt som inte har genomgått den avsedda prövningen riskerar att ge direkta skador på såväl människors hälsa och miljön. Allvarliga risker skulle även kunna uppstå i samband med den yrkesmässiga hanteringen av biocidprodukten om inte kraven på produktgodkännande har följts.

Att använda eller släppa ut en biocidprodukt på marknaden utan ett produktgodkännande meddelat enligt nuvarande 14 kap. 4 § miljöbalken är förenat med straffansvar enligt 29 kap. 4 § första stycket 1 k miljöbalken. Överträdelse av kravet på produktgodkännande i artikel 17.1 i EU:s biocidförordning bör straffsanktioneras på motsvarande sätt.

Villkor i ett produktgodkännande

Enligt artikel 22.1 i EU:s biocidförordning ska ett produktgodkännande förenas med villkor. Av artikel 17.5 i förordningen följer att biocidprodukter ska användas i enlighet med de bestämmelser och villkor som gäller för produktgodkännandet. Villkoren kan vara nödvändiga för att produkten ska anses ha acceptabla effekter på miljö eller hälsa och således för om produkten ska godkännas överhuvudtaget. Att bryta mot villkoren innebär därmed en risk för skada på människors hälsa eller miljön.

Att inte följa villkor i ett tillståndsbeslut meddelat enligt Reach-förordningen eller ett beslut om godkännande enligt EU:s växtskyddsmedelsförordning är straffsanktionerat genom 29 kap. 4 § första stycket 2 miljöbalken. Överträdelser av villkor i ett godkännande meddelat enligt EU:s biocidförordning bör straffsanktioneras på samma sätt. Straffansvar enligt denna bestämmelse träffar endast innehavaren av godkännandet.

4.4.3 Försvårande av miljökontroll

Förslag: En ändring görs i miljöbalkens straffbestämmelse om försvårande av miljökontroll. Ändringen innebär att den som med uppsåt eller av oaktsamhet lämnar en oriktig uppgift som från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt har betydelse för en myndighets prövning eller tillsyn i en ansökan om produktgodkännande eller en ansökan om ändring av ett produktgodkännande i enlighet med artikel 20 i EU:s biocidförordning döms för försvårande av miljökontroll till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som i fråga om ett godkänt växtskyddsmedel bryter mot underrättelseskyldigheten i artikel 47.1 i förordningen.

Skälen för förslaget: I 29 kap. 5 § miljöbalken straffbeläggs som försvårande av miljökontroll den gärning som består i att lämna en oriktig uppgift eller att underlåta att lämna vissa underrättelser eller uppgifter. Bestämmelsen är avgränsad till sådana uppgiftsskyldigheter som är av omedelbar betydelse för att myndigheterna ska kunna vidta åtgärder till skydd för miljön och rör sådana uppgifter som myndigheterna har svårt att få tillgång till på annat sätt. För straffbarhet krävs uppsåt eller oaktsamhet av normalgraden.

Uppgifter i en ansökan om produktgodkännande

Av artikel 17 i EU:s biocidförordning följer att den som önskar släppa ut en biocidprodukt på marknaden måste ansöka om ett produktgodkännande. I artikel 20 ställs närmare krav på vad ansökan ska innehålla. Korrekta uppgifter i en ansökan om godkännande har grundläggande betydelse för bedömningen av om en produkt kan godkännas och hur eventuella villkor ska vara utformade. En bedömning som vilar på felaktiga uppgifter riskerar i förlängningen att leda till skador på människors hälsa och miljön.

I likhet med vad som gäller för nationella godkännanden av biocidprodukter, för produktgodkännanden enligt EU:s växtskyddsmedelsförordning och för tillståndsprövning enligt Reach-förordningen bör oriktigheter i en ansökan om produktgodkännande som från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt har betydelse för en myndighets prövning föranleda ansvar för försvårande av miljökontroll. Att lämna oriktiga uppgifter i ansökan om godkännande av en biocidprodukt bör därför straffsanktioneras enligt 29 kap. 5 § miljöbalken. Det är lämpligt att begränsa kriminaliseringen i artikel 20 till de delar av artikeln som avser ansökans innehåll. Andra brister i en ansökan bör i stället kunna leda till att ansökan avslås.

Skyldighet att underrätta om skadliga effekter

Artikel 47.1 i EU:s biocidförordning innebär en skyldighet för den som innehar ett produktgodkännande att informera den myndighet som har beslutat om godkännandet om det kommer fram nya uppgifter som kan leda till att produktgodkännandet måste omprövas. Enligt artikeln omfattar informationsskyldigheten nya uppgifter om att produkten kan ha skadliga effekter på människor eller miljön, att det ingående verksamma

ämnet har potential att leda till resistens eller att produkten inte är tillräckligt effektiv. Att denna informationsskyldighet uppfylls är en förutsättning för att samhällets kontroll över biocidprodukter ska kunna upprätthållas och i förlängningen en mycket viktig del av skyddet för människors hälsa och miljön.

I EU:s växtskyddsmedelsförordning finns en liknande bestämmelse att informera om potentiellt skadliga eller oacceptabla verkningar. Överträdelser av den bestämmelsen är straffsanktionerad genom 29 kap. 5 § 7 miljöbalken. I likhet med vad som gäller för växtskyddsmedel bör underåtelse att informera om nya uppgifter om skadliga effekter vara förenad med straffansvar. Ett tillägg bör därför göras i 29 kap. 5 § miljöbalken.

4.4.4 Bristfällig miljöinformation

Förslag: En ändring görs i miljöbalkens straffbestämmelse om bristfällig miljöinformation. Ändringen innebär att det blir straffbart att bryta mot bestämmelserna om märkning i artiklarna 69.2 och 58.3 i EU:s biocidförordning. Även överträdelser av kravet på produktinformation enligt artikel 72.1 och 72.3 förenas med straffansvar för bristfällig miljöinformation.

Skälen för förslaget: Till skillnad från straffbestämmelsen om försvårande av miljökontroll handlar bestämmelsen om bristfällig miljöinformation om uppgiftsskyldighet gentemot andra än myndigheter och den rör enbart kemiska produkter, biotekniska organismer och varor. Bestämmelsen innehåller bl.a. straffbestämmelser kopplade till märkningskrav som finns i olika EU-förordningar.

Märkning av biocidprodukter

I artikel 69.1 första stycket och 69.2 i EU:s biocidförordning finns regler om märkning av biocidprodukter. Artikel 69.1 innehåller en hänvisning till gällande allmänna regler om klassificering och märkning av farliga ämnen och blandningar. Överträdelser av dessa regler är straffsanktionerade genom 29 kap. 6 § första stycket 1 och 6.

I artikel 69.2 finns regler som kompletterar de allmänna bestämmelserna om klassificering och märkning av farliga ämnen och blandningar. För biocidprodukter gäller enligt artikel 69.2 att etiketten ska innehålla uppgift om ingående verksamma ämnen, ingående nanomaterial, de användningsområden som produkten är godkänd för samt appliceringsfrekvens och dosering.

Syftet med de särskilda märkningskraven i artikel 69.2 är att biocidprodukter ska hanteras på ett sätt som innebär att risker för skador på hälsa och miljö inte uppstår. För användaren är det viktigt att få information om de användningsområden för vilka produkten är godkänd samt i hur produkten ska appliceras och i vilken mängd. Någon annan användning har inte varit föremål för riskbedömning och villkoren är anpassade till den användningen. Det är därför mycket viktigt att märkningen följer kraven i artikel 69.2. Mot denna bakgrund är överträdelser av EU-förordningens krav på märkning så allvarliga att de bör vara förenade med straffansvar enligt 29 kap. 6 § miljöbalken. Överträdelser av kraven

i artikel 69.2 bör därför straffsanktioneras genom en särskild punkt i 29 kap. 6 § andra stycket miljöbalken.

Bestämmelser om reklam

EU:s biocidförordning innehåller i artikel 72.1 och 72.3 krav på utformningen av reklam för biocidprodukter. Kraven har stora likheter med de regler om reklam som finns i artikel 66 i EU:s växtskyddsmedelsförordning. Bestämmelserna om reklam i EU:s växtskyddsmedelsförordning omfattas av straffansvar enligt 29 kap. 6 § första stycket 7 c miljöbalken.

De krav på produktinformation i form av reklam som ställs i EU-förordningen om biocidprodukter är en mycket viktig del av det skydd som behövs för att skador på människors hälsa och miljön inte ska riskera att uppkomma i samband med hanteringen av biocidprodukter. Även biocidprodukter som är produktgodkända kan vara farliga för människors hälsa och miljön. Det är därför viktigt att reklam för biocidprodukter inte förlleder mottagaren att tro något annat. Om en produkt används på fel sätt, riskerar den att orsaka skador både på den som använder produkten och på miljön i övrigt. Överträdelse bör därför vara förenade med straffansvar. Detta ligger också i linje med den kriminalisering som gäller för överträdelse av bestämmelserna om reklam i EU:s växtskyddsmedelsförordning. Överträdelse av kraven i artikel 72 bör därför straffsanktioneras genom en särskild punkt i 29 kap. 6 § andra stycket miljöbalken.

Märkning av behandlade varor

Behandlade varor ska, om varan säljs med ett påstående om att varan har en biocideffekt alternativt om det krävs i beslutet om godkännandet av det verksamma ämnet, vara märkta. Märkningen ska bl.a. enligt artikel 58.3 i förordningen, innehålla information om att varan behandlats med en biocidprodukt och namnet på de verksamma ämnen som använts. Varan ska även märkas med användningsinstruktioner om det är nödvändigt för att skydda hälsa eller miljö. Av samma skäl som anförts i fråga om märkning av biocidprodukter bör överträdelse av denna bestämmelse omfattas av straffansvar. Överträdelse av märkningskraven i artikel 58.3 bör därför straffsanktioneras genom en särskild punkt i 29 kap. 6 § andra stycket miljöbalken.

Tillhandahållande av information om biocidprodukter i varor

Utöver den märkning som en biocidbehandlad vara ska vara försedd med enligt artikel 58.3 i förordningen har konsumenterna, enligt artikel 58.5 i biocidförordningen, rätt att begära information om biocidbehandlingen av den behandlade varan. Leverantören av varan ska tillhandahålla sådan information inom 45 dagar från det att konsumenten framställde sin begäran. Det framgår inte av förordningen vilken information om biocidbehandlingen som leverantören är skyldig att lämna.

En biocidbehandlad vara kan påverka människors hälsa och miljön under en lång tid och det är nödvändigt att ha kunskaper om hur den ska användas på ett säkert sätt. För att kunna använda varan på ett säkert sätt behöver konsumenterna information om att varan är biocidbehandlad, vilka ämnen varan har behandlats med och vilka försiktighetsmått som

bör vidtas vid användningen. Den informationen ska konsumenterna få genom märkningen. Konsumenten kan därutöver begära ytterligare information från leverantören om biocidbehandlingen av varan. Mot bakgrund av att konsumenten genom märkningen får information om hur varan ska användas på ett säkert sätt bedöms dock straffvärdet av att inte lämna sådan information som avses i artikel 58.5 inte vara så högt att en kriminalisering är motiverad.

I artikel 33 i Reach-förordningen finns en skyldighet för leverantörer att på en konsuments begäran lämna information om innehållet av vissa farliga ämnen i varor. Överträdelser av den bestämmelsen är straffsanktionerad genom 29 kap. 6 § 4 c miljöbalken. Till skillnad från vad som gäller enligt EU:s biocidförordning innehåller emellertid inte Reach-förordningen någon skyldighet för leverantörerna att märka varorna med information om ingående ämnen samt relevanta försiktighetsåtgärder. Konsumenter kan bara få sådan informationen genom att aktivt begära den enligt artikel 33. Av den anledningen bedöms underlåtelse att lämna information enligt artikel 33 i Reach-förordningen ha ett högre straffvärde än underlåtelse att lämna information enligt artikel 58.5 i EU:s biocidförordning.

4.4.5 En ändring i 29 kap. 9 § miljöbalken

Förslag: En ändring görs i miljöbalkens straffbestämmelse i 29 kap. 9 §. Ändringen innebär att det blir förenat med straffansvar att med uppsåt eller av oaktsamhet bryta mot kravet på parallellhandelstillstånd enligt artikel 53 i EU:s biocidförordning.

Skälen för förslaget: I artikel 53 anges att biocidprodukt som har godkänts i en medlemsstat (ursprungsmedlemsstaten) får släppas ut på marknaden i en annan medlemsstat (införselmedlemsstaten) om parallellhandelstillstånd har beviljats. Införselmedlemsstaten måste då fastställa att biocidprodukten till sin sammansättning är identiskt med en biocidprodukt som redan har godkänts på dess territorium. Ansökan om parallellhandelstillstånd görs hos den behöriga myndigheten i införselmedlemsstaten.

Ett parallellhandelstillstånd avser en biocidprodukt som har godkänts i en annan medlemsstat. Därför är en överträdelse av tillståndskravet inte lika allvarlig som en överträdelse av kravet på produktgodkännande. Eftersom biocidprodukter i grunden omfattas av krav på produktgodkännande, är det ändå av stor betydelse att kravet på tillstånd följs. Straffvärdet är visserligen sådant att man kan överväga en sanktion i form av en miljöstraffsavgift. Bedömningen av om en överträdelse har ägt rum innefattar emellertid en bedömning av om produkten i sin sammansättning är identisk med en redan godkänd produkt. Detta kan vara svårt att bedöma, vilket gör att miljöstraffsavgift inte är lämplig vid underlåtenhet att ansöka om parallellhandelstillstånd.

En straffsanktion bör därför införas även för överträdelser av EU-förordningens krav på parallellhandelstillstånd för den som använder eller på marknaden släpper ut en biocidprodukt som förts in från en annan

medlemsstat utan att ett sådant tillstånd har getts. Straffet för en sådan överträdelse kan begränsas till böter.

Kraven på parallellhandelstillstånd gäller enligt artikel 53 både för tillhandahållande och användning av biocidprodukten i införselmedlemsstaten. Vid bedömningen av vad som kan betraktas som oaktsamt i förhållande till användning måste hänsyn tas till om den som använt en biocidprodukt på grund av omständigheterna har haft anledning att misstänka att ett sådant tillstånd saknas och exempelvis i samband med inköp av produkten haft skäl att vara särskilt vaksam. Att biocidprodukter säljs på platser där sådan försäljning normalt inte förekommer eller att produkterna inte är märkta på svenska är faktorer som medför att uppmärksamheten på frågan om det finns ett parallellhandelstillstånd för produkten bör skärpas. Större krav på noggrannhet i detta avseende bör krävas om det är fråga om yrkesmässig eller storskalig användning.

Vissa överträdelser som faller inom ramen för den nu föreslagna straffbestämmelsen kan antas stå i strid med bestämmelserna i lagen (2000:1225) om straff för smuggling. För ansvar enligt lagen om straff för smuggling krävs dock grov oaktsamhet medan det för ansvar enligt den föreslagna bestämmelsen i miljöbalken endast krävs oaktsamhet av normalgraden. Det straffbara området är således större enligt miljöbalken. Frågan om förhållandet mellan miljöbalken och smugglingslagen bör dock ses över.

4.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringarna träder i kraft den 1 september 2013.

Skälen för förslaget: EU:s biocidförordning ska börja gälla den 1 september 2013. Övriga EU-förordningar som berörs av förslaget gäller redan.

Som redogjorts för ovan kommer nationella regler om godkännande av biocidprodukter fortsätta att gälla under en övergångsperiod. Regler om godkännande av biocidprodukter ska därför finnas kvar i balken tills vidare. I den svenska förordningen (2000:338) om biocidprodukter bör ett förtydligande tas in som klargör hur bestämmelserna i den förordningen förhåller sig till EU:s biocidförordning.

För växtskyddsmedel gäller att godkännanden som har meddelats före den 14 juni 2011 ska omprövas enligt äldre regler. En övergångsbestämmelse med denna innebörd behövs därför.

4.6 Konsekvenser

Miljökvalitetsmålen

Kemikalielagstiftningen är ett viktigt styrmedel för att det ska vara möjligt att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Genom att utgöra effektiva och avskräckande sanktioner bidrar de föreslagna straffbestämmelserna indirekt till förbättrade möjligheter att nå miljökvalitetsmålet.

Statsfinansiella konsekvenser

Förslaget om att införa straffbestämmelser till följd av att en ny EU-förordning om biocidprodukter ersätter biociddirektivet innebär att överträdelser av de centrala EU-rättsliga reglerna om utsläppande på marknaden och användning av biocidprodukter ska vara fortsatt kriminaliserade. Detta medför inga statsfinansiella konsekvenser. Inte heller ändringarna i 14 kap. till följd av att regler om bekämpningsmedel numera till stor del finns i direktverkande EU-förordningar medför några statsfinansiella konsekvenser.

De föreslagna bestämmelserna bedöms inte heller i övrigt medföra några behov av ytterligare resurser för domstolar eller andra statliga myndigheter.

Konsekvenser för kommunerna

De föreslagna bestämmelserna och medför inga konsekvenser för kommunerna.

Konsekvenser för statliga myndigheter och domstolar

De föreslagna straffbestämmelserna omfattar i stor utsträckning sådant som för närvarande är föremål för sanktioner men där handlingsreglerna nu ersatts av nya. Ändringarna i 14 kap. miljöbalken innebär inga tillkommande krav för myndigheter. Förslaget medför därför inte heller i denna del några statsfinansiella konsekvenser eller andra konsekvenser för myndigheter och domstolar.

Konsekvenser för företagen

EU:s biocidförordning har trätt ikraft. Regelverket om biocider är omfattande och innehåller både nya regler och regler som gällt sedan tidigare. Den börda EU:s biocidförordning innebär för företagen har dock beaktats vid framtagandet och beslutandet av förordningen på EU-nivå. Förordningen har således konsekvensanalyserats på EU-nivå. Denna promemoria behandlar inte själva EU-förordningen utan endast de följdändringar som blir konsekvensen av införandet av EU:s biocidförordning.

Förslagen innebär i stor utsträckning enbart att regler som tidigare varit införda i svensk rätt genom biociddirektivet nu istället återfinns i EU:s biocidförordning och därför gäller direkt i varje medlemsstat. Vad som tidigare införts måste därför nu tas bort utan att det i praktiken innebär någon skillnad i de krav som ställs.

Den kriminalisering som föreslås i denna promemoria motsvarar till viss del vad som redan gäller för brott mot motsvarande regler. Kriminalisering syftar till att uppnå en bra efterlevnad av de materiella bestämmelserna. Effektiva och avskräckande straff för brott mot de viktigaste reglerna är en förutsättning för sund konkurrens. För att de materiella reglerna ska fungera bör det vara kostsamt att inte följa reglerna. Det är särskilt viktigt för de företag som faktiskt följer skyldigheterna i EU:s biocidförordning. Genom att följa reglerna undviker företagen de kostnader det innebär att bryta mot bestämmelserna.

Konsekvenser för allmänheten

De föreslagna straffbestämmelserna medför inte några direkta konsekvenser för allmänheten. Genom att bidra till att viktiga regler till skydd för människors hälsa och miljö följs, kan dock bestämmelserna förväntas ha positiva konsekvenser för allmänheten.

Alternativa lösningar

I EU:s biocidförordning ställs krav på att medlemsstaterna ska införa effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för brott mot reglerna i förordningen. För att genomföra förordningen krävs alltså att sanktioner införs. Att sanktionera överträdelser av förordningen enbart genom åtgärder inom ramen för tillsynen är inte tillräckligt effektivt och avskräckande för att förordningens krav ska anses uppfyllt.

